SVOBODA
Founded in 1893 in Jersey City, NJ
Published by the Ukrainian National Association

www.svoboda-news.com

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз

Рік 117, ЧИСЛО 28, П'ЯТНИЦЯ, 9 ЛИПНЯ 2010 РОКУ 1893 Vol. 117, No. 28, FRIDAY, JULY 9, 2010 $1.00

Держсекретар США Г. Клінтон відвідала Україну, Польщу і країни Кавказу

Державний секретар США Гіларі Клінтон під час зустрічі з представниками неурядових організацій (NGO) – між ними Український Католицький Університет, в Києві 2 липня. Фото: Держдепартамент США

КИЇВ. — Державний секретар США Гіларі Клінтон відвідала 2-5 липня п'ять країн Східньої Европи та Кавказу, зокрема Україну, Польщу, Азербайджан, Вірменію та Грузію.

Зустрічі з провідниками цих країн засвідчили, що, незважаючи на перезавантаження взаємин з Росією, США не готові погодитися з перетворенням України і Закавказзя у зону виключних інтересів Москви.

Політичні оглядачі відзначають, що Президент України Віктор Янукович різко обернув обличчя до Росії, і з моменту його перемоги на виборах Україну не відвідав жоден високопоставлений політик США. Зрозуміло, під час короткої поїзд-

(Закінчення на стор. 3)

Український Католицький Університет з подякою вшанував жертводавців

Ректор о. д-р Борис Ґудзяк благословляє хор і гостей на урочистому відкритті пам'ятної дошки жертводавців УКУ.

Петро Дідула, Матвій Матушак

ЛЬВІВ. – 29-30 травня Український Католицький Університет (УКУ) вітав місцевих та закордонних меценатів, які прибули на третій щорічний благодійний фолкбаль „Перелаз" та урочисте відкриття пам'ятних таблиць з іменами найбільших жертводавців УКУ за 1994-2009 роки.

Андрій Курочка, старший керівник проєктів Відділу розвитку УКУ, розповів, що баль мав великий успіх: „Цього року в ньому взяли участь 150 осіб, також з США та Канади. Звучали стародавні українські пісні у виконанні відомого українського гурту „Божичі", гості мали можливість навчитися танцювати вже забуті народні танці".

Цьогорічний „Перелаз" приніс близько 230 тис. грн. (понад 32 тис. дол.) – вдвічі більше, ніж в 2009 році. Ці гроші призначені для стипендійного фонду, який був створений, щоб дати можливість талановитим малозабезпеченим студентам здобувати освіту в безкорупційному середовищі.

У програмі фолк-балю були також благодійний авкціон картин, льотерія, виставка робіт студентів Іконографічної школи УКУ і дитячих картин на склі, безліч забав для дітей та фуршет.

„Наш університет, у якому є 1,300 студентів, серйозні навчальні та видавничі програми, має набагато більшу ціль, аніж тільки бути навчальним чи науковим закладом, – сказав, відкриваючи фолк-баль,

(Закінчення на стор. 5)

Вулиці дали ім'я Квітки Цісик

ЛЬВІВ. – 25 червня відбулися урочистості з нагоди присвоєння одній з львівських вулиць імені видатної співачки українського походження Квітки Цісик. На цій вулиці розташована середня загальноосвітня школа ч. 54 у Шевченківському районі міста.

Свято було незвичним для мешканців, адже коли перейменовується якась вулиця, то це відбувається майже непомітно – вивішуються таблички з новою назвою, і люди поступово звикають до неї. Інакше було з вулицею Квітки Цісик.

Ухвалу про присвоєння її імені вулиці депутати міської ради більшістю голосів прийняли 7 травня, напередодні відзначення Дня міста.

Ініціяторами вшанування К. Цісик у топоніміці Львова були Українсько-Американська Координаційна Рада (УАКРада), продюсер проєкту „Незабутня Квітка" Алекс Ґутмахер з США, Міністерство культури і туризму України.

У день свята молоді священи-

(Закінчення на стор. 5)

На відкритті вулиці ім. Квітки Цісик у Львові. Фото: Олег Круковський

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Націоналісти України об’єднуються

ЛЬВІВ. — 28 червня представники націоналістичних партій та громадських організацій підписали декларацію про намір об’єднання націоналістичних сил з метою „здійснення єдиної політики та забезпечення спільних, узгоджених та скоординованих дій“ і створили відповідну координаційну раду. Політичні партії і громадські організації тепер діятимуть спільно. Обговорення об’єднання відбулося під час круглого столу „Об’єднання націоналістичних сил на сучасному етапі“, який відбувся у межах відзначення 69-річчя проголошення Акту відновлення Української державности та 103-річчя від дня народження Головного командира УПА Романа Шухевича. Готовність до об’єднання задеклярували Конґрес Українських Націоналістів (КУН), Українська національна асамблея – Українська народна самооборона (УНА-УНСО), Українська партія, Всеукраїнське об’єднання „Тризуб“, Центр національного відродження ім. Степана Бандери, ОУН-мельниківці, Братство вояків ОУН-УПА, Спілка політв’язнів та репресованих, Громадське об’єднання „Вічна Україна“ та низка інших партій та громадських організацій правого спрямування. *(„Газета по -українськи“)*

ВР затвердила кандидатуру Посла України в Росії

КИЇВ. — Верховна Рада затвердила кандидатуру Володимира Єльченка на посаду Посла України в Росії. Про це 1 липня повідомив член Парляментського комітету з закордонних справ Андрій Парубій. На черзі – підписання Президентом указу про призначення В. Єльченка на цю посаду. В. Єльченко – дипломат з майже 30-річним стажем. Він обіймав керівні посади в Міністерстві закордонних справ (МЗС), опікувався взаємодією з міжнародними організаціями, очолював постійне представництво України в ООН. З 2006 року – постійний представник при міжнародних організаціях у Відні. Попереднім Послом України в Росії був Костянтин Грищенко, який у березні очолив МЗС. *(„5 канал“)*

Верховна Рада відмовилася від НАТО

КИЇВ. — Верховна Рада 2 липня ухвалила закон про засади внутрішньої і зовнішньої політики України. За рішення проголосувало 259 депутатів з 279 зареєстрованих в залі. Законопроєкт подав до парляменту Президент Віктор Янукович. Серед головних засад у документі значиться забезпечення повноправної участи України в загальноевропейській та реґіональних системах колективної безпеки, набуття членства в Европейському союзі, при збереженні добросусідських взаємин і стратегічного партнерства з Росією, іншими країнами Співдружности незалежних держав (СНД), а також з іншими державами світу. Натомість зі законопроєкту вилучено пункт про набуття Україною членства в НАТО. Вилучення цього пункту викликало обурення в опозиції. Крім того, у законопроєкті прописано „Забезпечення розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на всій території України, ґарантування вільного розвитку, використання і захисту російської, інших мов національних меншин України“. Опозиція наполягала, щоб статус української мови був затверджений „як єдиної державної“. *(„Інститут масової інформації“)*

Ухвалено постанову про без’ядерний статус України

КИЇВ. — Верховна Рада 6 липня доручила Кабінетові міністрів підготувати проєкт міжнародного договору про ґарантії безпеки України й забезпечити його підписання провідними ядерними державами – Росією, Великою Британією, США, Китаєм і Францією. За ухвалення постанови „Про заяву Верховної Ради „Без’ядерному статусові України – реальні ґарантії“ проголосували 345 депутатів за мінімально необхідних 226. В ухваленій заяві нагадується, що в підписаному в грудні 1994 року в Будапешті меморандумі про ґарантії безпеки Україні у зв’язку з її відмовою від ядерної зброї Росія, Великобританія й США зобов’язалися поважати незалежність і суверенітет України, утримуватися від погрози силою й від економічного тиску для підпорядкування країни своїм власним інтересам. Однак, депутати вважають, що нинішня міжнародна ситуація й тенденції її розвитку вимагають еволюції цього меморандуму й ухвалення окремого документу, який би ґарантував національну безпеку України. Тому Верховна Рада закликає парляменти Росії, Великої Британії, США, Китаю й Франції підтримати ініціятиву випрацювання такої угоди. У лютому парлямент ухвалив цю постанову в першому читанні, тим самим заявивши про намір доручити Кабмінові підготувати проєкт міжнародного договору про дотримання прав неядерних держав. Автор проєкту постанови – депутат від фракції бльоку Володимира Литвина Сергій Гриневецький. *(Радіо „Свобода“)*

Уряд України береться за інформаґенції

КИЇВ. — Законопроєкт щодо державної реєстрації інформаційних аґенцій, зареєстрований у Верховній Раді 30 червня, як вважають деякі українські політики, може бути спробою уряду встановлення контролі над інтернет-виданнями. Законопроєкт пропонує запровадити кару 2,000 грн. за поширення інформації інформаґентствами без державної реєстрації. Також пропонується ввести кару у розмірі 120 неоподатковуваних податком мінімумів доходів громадян (2,040 грн.) за випуск або розповсюдження інформації аґентством без його державної реєстрації, а також за ухилення від перереєстрації інформаґентства. В Україні чимало інтернет-сайтів працює незареєстрованими, що, з одного боку, є особливістю незалежного інформаційного простору, з іншого – створює умови для так званих „викидів інформації“, достовірність якої інколи важко встановити. Деякі експерти розходяться в оцінках щодо нового законопроєкту, вказуючи на те, що він потребує глибокого вивчення. Впродовж останніх місяців моніторинґові організації відзначали тенденцію деяких українських засобів масової інформації не поширювати інформацію, яка може не сподобатися владі. *(Бі-Бі-Сі)*

Експерти: законопроєкт про місцеві вибори провокуватиме корупцію

КИЇВ. — Верховна Рада України призначила місцеві вибори на 31 жовтня цього року. Незалежні експерти назвали законопроєкт про змішану систему місцевих виборів таким, що провокує політичну корупцію. Норми закону про вибори депутатів місцевих органів влади суперечать Конституції та копенгаґенським документам Організації безпеки і співробітництва в Европі, які ратифікувала Україна, заявив директор Центру прикладних політичних досліджень „Пента“ Ігор Попов. На його думку, документ суперечить й очікуванням українців, які „прагнуть оновлення політичних еліт, але аналіза закону показує, що влада взяла курс на консервацію самої себе“. Найбільш одіозною він назвав заборону самовисування претендентів на посаду місцевих голів та норму про обов’язковий річний термін реєстрації політичної сили на місцевому рівні. І. Попов впевнений, що ці норми блькують участь у виборах нових політичних проєктів і примушують молодих політиків йти за списками старих партій, а це спокушає провідників місцевих партійних осередків до торгівлі місцями у виборчих списках: „Власник партійного місцевого свідоцтва зараз починає авкціон: хто хоче висунутися від моєї партії і хто більше дасть“. *(„Німецька хвиля“)*

В Україні не вистачає молодих лікарів

КИЇВ. — Зараз в України спостерігається катастрофічний недобір лікарів. Про це 3 линя заявив заступник головного лікаря Олександрівської лікарні у Києві Олексій Башкірцев. „Навіть до нас, у центральну лікарню Києва, на рік приходить по одному інтерну, хоча раніше їх було сім-вісім. І залучити у лікарню медпрацівника дуже складно. Платні низькі, пацієнти аґресивні, бо також поставлені у жорсткі умови“, – сказав лікар. На його думку, найбільш складна ситуація з лікарями у селах. „Молодих спеціялістів потрібно заохочувати майном. Щоб залучити лікарів у села, їм слід надавати земельні ділянки, будинки, щоб лікар міг переїхати у село із сім’єю і залишитися там жити“, – запропонував О. Башкірцев. *(„Газета по-українськи“)*

В. Янукович вітає Б. Обаму зі святом

КИЇВ. — Президент України Віктор Янукович 4 липня висловив переконання, що стратегічне партнерство між Україною та США надалі зміцнюватиметься, а повага та взаєморозуміння між нашими країнами зростатимуть. На цьому він наголосив у вітанні Президентові США Баракові Обамі з нагоди національного свята – Дня незалежности США. „За період незалежности американська нація збудувала державу, яка стала взірцем демократичного розвитку, поваги до прав людини, символом добробуту та процвітання“ – йдеться у тексті вітання, розміщеному на офіційному сайті Президента. „З приємністю згадую нашу зустріч у рамках Зустрічі з ядерної безпеки у Вашінґтоні у квітні цього року та, користуючись нагодою, висловлюю сподівання на зустріч з Вами ближчим часом для обговорення актуальних питань двостороннього та багатостороннього співробітництва“, – зауважив Президент України. В. Янукович побажав американському провідникові міцного здоров’я й успіхів у відповідальній діяльності, а дружньому американському народові – щастя, добра та благополуччя. *(УНІАН)*

О. Доній пішов до В. Кириленка

КИЇВ. — Депутат від „Нашої України-Народної самооборони“ (НУ-НС) Олесь Доній вступив у групу „За Україну!“. Про це він сказав 1 липня, коментуючи: „Я давно вирішив для себе, що у парляменті залишилася одна група, яка може протестувати проти наступу на українськість і це група „За Україну!“. Це єдина група, яка захищає українськість“. О. Доній закликає колеґ з бльоку та небайдужих депутатів підтримати його вибір. „Ті люди, яким небайдужа Україна та її інтереси мають приєднатися до „За Україну“ або боротися проти русифікації“, – заявив парляментар. Нагадаємо, що 30 червня до групи приєдналася колеґа О. Донія з фракції Ольга Ґерасим’юк. *(„Газета по-українськи“)*

Конкурентоспроможність України погіршується

КИЇВ. — В оцінці міжнародної конкурентоздатности Україна цього року знизилася на 10 позицій і посідає 82 місце серед 133 країн. Про це свідчить представлений у Києві фондом „Ефективне управління“ та Світовим економічним форумом підсумковий Звіт конкурентоздатности України. Згідно з документом, Україна покращила свої позиції лише за трьома складовими конкурентоздатности. Це 49 місце за ефективністю ринку праці, 29 місце за розмірами ринку і 78 місце за розвитком інфраструктури. Директор фонду „Ефективне управління“ Наталя Ізосімова зазначає, що „це лише інформація до роздумів, яка є важливою для тих, хто ухвалює рішення щодо інвестицій та державної політики“. За останні роки Україні не вдалося покращити свою конкурентоспроможність і впровадити необхідні реформи ще й через тривалу політичну нестабільність. *(„5 канал“)*

Відбувся чемпіонат України з художньої гімнастики

ЗАПОРІЖЖЯ. — 1 липня на базі спортивного комплексу „Запоріжалюмінбуд“ відбувся чемпіонат України з художньої гімнастики, у якому взяли участь 190 учасниць з усіх реґіонів країни. У програмі чемпіонату, який тривав чотири дні, змагання юніорів та майстрів спорту з різних вправ – з м’ячем, булавами, стрічкою, скакалкою, обручем. Командну першість посіла команда Києва. Абсолютною чемпіонкою України стала Вікторія Мазур. *(„День“)*

Відзначили День фльоти України

СЕВАСТОПІЛЬ. – 4 липня відбулась військова парада кораблів Військово-морських сил України з нагоди Дня фльоти України. У святі взяв участь Президент України Віктор Янукович. На фото: кораблі „Тернопіль", „Костянтин Ольшанський" та „Гетьман Сагайдачний" в Севастопольській бухті. *Фото: УНІАН*

Держсекретар США...

(Закінчення зі стор. 1)

ки Г. Клінтон не могла вирішити всі проблеми, що накопичилися, проте, як пояснив її заступник у справах Европи й Евразії Філіп Гордон, головною метою Державного секретаря була демонстрація того, що США не збираються відмовлятися від своєї гри в реґіоні задля поліпшення відносин з Москвою. Зупинка Г. Клінтон в Києві підтвердила це.

2 липня Г. Клінтон мала розмову з Президентом України В. Януковичем, який встиг назвати Г. Клінтон „генеральним секретарем". Вітаючи Держсекретаря США в Україні, В. Янукович наголосив, що розглядає її візиту як продовження тієї відвертої та чесної розмови, що розпочалася під час його перебування у Вашінґтоні. „Ми послідовно, крок за кроком виконуємо той плян, що ми намітили. Насамперед йдеться про початок стратегічних економічних реформ в Україні", – підкреслив він.

В. Янукович підтвердив запрошення Президентові Баракові Обамі відвідати Україну у зручний для нього час. Зі свого боку, сказав В. Янукович, він готовий здійснити візиту до США вже у другій половині цього року.

З В. Януковичем Г. Клінтон обговорювала зміцнення відносин Києва із Заходом і навіть підтвердила готовність НАТО прийняти Україну до своїх лав. В день прилету Держсекретаря в Київ місія Міжнародного Валютного Фонду, в якій США має вирішальне слово, оголосила про готовність виділити Україні позику 14.9 млрд. дол.

У Києві 2 липня відбулась зустріч Г. Клінтон з міністром закордонних справ України Костянтином Грищенком, під час якої було обговорено актуальні питання ґльобальної та реґіональної безпеки, українсько-американської співпраці у торгівельно-економічній і енерґетичній сферах.

Г. Клінтон підтвердила готовність США надавати усіляке сприяння Україні на шляху її утвердження як сучасної демократичної та економічно розвиненої европейської держави.

Г. Клінтон мала зустріч з провідником опозиції Юлією Тимошенко, виступила перед студентами київських вищих шкіл у Київському політехнічному інституті. На зустрічі з студентами Г. Клінтон сказала: „В України та Америки спільні цінності. Демократія будується важко, бо завжди є люди, які хочуть красти. Я сьогодні мала багато дискусій, і знаю про ваші проблеми в енерґетиці, про те, що там роблять з грішами, знаю, що відбувається зараз. Це те, що стосується вашого повсякденного життя, але ви мусите вірити та боротися. Америка у цій боротьбі залишається з вами".

3 липня Г. Клінтон відвідала Польщу. Під час візити було підписано угоду про протиракетну оборону, яка дозволяє розміщення американських пересувних ракет-перехоплювачів з 2018 року.

Польща погодилася розмістити на своїй території ракетну базу США в межах плянів Вашінґтону захистити себе і союзників з НАТО від ракетних нападів. Росія виступила з гострими застереженнями проти цих плянів. Іншою темою переговорів Г. Клінтон з польськими урядовцями були поклади сланцевого газу в Польщі.

На зустрічах з президентами Азербайджану і Вірменії Г. Клінтон в обережних висловах говорила про необхідність якнайшвидше вирішити конфлікт Нагірного Карабаху. З Президентом Вірменії Сержем Саргсяном вона вкотре обговорила нормалізацію відносин з Туреччиною і закликала Єреван і Анкару якнайшвидше відкрити кордон.

В Азербайджані однією з ключових тем була енерґетична співпраця. Президент Азербайджану Ілгам Алієв закликав Г. Клінтон поставити питання про вреґулювання у Нагірному Карабаху на чолі порядку денного у Вашінґтоні. Г. Клінтон сказала, що це питання є першочерговим для США.

5 липня Г. Клінтон прибула до Грузії, де завершила відвідання країн Східної Европи і Кавказу. Вона мала зустрічі з Президентом Михайлом Саакашвілі і провідниками опозиції. Г. Клінтон заявила, що США ніколи не погодяться з окупацією Росією грузинських територій – самопроголошених республік Абхазії та Південної Осетії. Г. Клінтон також наголосила на необхідності зближення країн з Евросоюзом і НАТО. *(Бі-Бі-Сі, „Голос Америки", „Кореспондент")*

Помер Митрополит Андрій Горак УПЦ Київського патріярхату

ЛЬВІВ. — 5 липня, після важкої багаторічної хвороби, тривалих лікувань і операційних втручань, помер Митрополит Львівський і Сокальський Української Православної Церкви Київського патріярхату Андрій Горак.

Св. п. Митрополит Андрій Горак

Митрополит А. Горак помер на 65-му році життя та 21-му році архипастирського служіння. Тіло покійного Митрополита було виставлено у Свято-Покровському катедральному соборі у Львові. 7 липня відбувся Парастас, а наступного дня – похоронні відправи на Янівському цвинтарі. Також були запрошені помолитися за упокій Митрополита представники різних Церков, представники влади та вірні.

В Українській Православній Церкві Київського патріярхату за своїм статусом і часом архиєрейського служіння Владика Андрій був другою особою після Патріярха Київського та всієї Русі-України Філарета. Митрополит Андрій здобув авторитет не лише серед духовенства та вірних УПЦ КП, а й серед представників інших Церков, зокрема Української Греко-Католицької Церкви.

У 1991 році – на початку 1992 року Єпископ Андрій активно підтримав рішення Собору УПЦ про автокефалію. А влітку 1992 року, коли Московська патріярхія спровокувала розкол Української Церкви, разом з переважною більшістю духовенства і вірних своєї єпархії увійшов до складу об'єднаної УПЦ Київського патріярхату.

За заслуги перед Церквою був піднесений до сану Архиєпископа, а потім і Митрополита. З листопада 1995 року Митрополит Львівський і Сокальський Андрій був постійним членом і секретарем Священного Синоду УПЦ КП.

Багато зусиль він доклав до здійснення ідеї об'єднаної Української Православної Церкви. Він очолював делеґацію УПЦ КП на зустрічі з Вселенським Патріярхом Варфоломієм у Константинополі. Ще перед богословськими студіями у Ленінградській духовній академії Митрополит Андрій здобув біологічну освіту у Львівському Національному університеті. Пізніше, 1979 року, він захистив кандидатську дисертацію на тему „Євангельські заповіді і поради та їх застосування у моральному житті християнина".

Митрополит Андрій також нагороджений Державним орденом „За заслуги", орденом Володимира Великого II ступеня та орденом св. Марії Магдалини Польської Автокефальної Православної Церкви. („*ЗІК*")

Стихійне лихо в Україні

ЧЕРНІВЦІ. – У Чернівецькій області внаслідок сильних дощів від розливу річок, піднесення ґрунтових вод та накопичення в низинах стічних вод підтоплено 65 населених пунктів. У дев'яти районах та місті також підтоплено 16 об'єктів соціяльної сфери (школи, дитячі садки), 529 житлових будинків, 431 господарську будівлю, 2,500 підвальних приміщень, 2,900 присадибних ділянок, 694 подвір'я, 97 криниць та 348 гектарів сільськогосподарських угідь. Пошкоджено 58 тис. метрів дорожнього покриття автошляхів, 13 мостів та ряд водозахисних гребель. Є людські жертви. Найбільше постраждали від стихії Чернівці, Вижницький, Новоселицький та Сторожинецький райони. На фото: працівники Міністерства з надвичайних ситуацій 23 червня проводять евакуацію мешканців на одній з вулиць селища Вашківці. *Фото: УНІАН*

АМЕРИКА І СВІТ

Президент Б. Обама закликає прийняти нові іміґраційні закони

ВАШІНҐТОН. — Президент Барак Обама 6 липня закликав Конґрес якнайшвидше внести зміни в іміґраційні закони. Зволікання, на його думку, лише поглиблює проблему. Він назвав іміґраційну систему „розбитою та небезпечною". Питання має особливу вагу у світлі виборів до Конґресу у листопаді. Адже голоси латиноамериканців, які чи не найбільше очікують на зміни, можуть допомогти демократам отримати перемогу в кількох штатах. Б. Обама переконує, що будівництво паркану на кордоні – не вихід з ситуації. Бездіяльність на державному рівні, зауважив Б. Обама, призвела до того, що влада на місцях почала вирішувати проблему самотужки. Він назвав недосконалим закон, прийнятий у штаті Арізона, який дозволяє правоохоронцям зупиняти і перевіряти іміґраційний статус будь-якого підозрілого. Проведення іміґраційної реформи було однією з обіцянок президентської кампанії Б. Обами. Президент наголошує, що країні потрібна багатогранна іміґраційна реформа. Він виступає проти надання амнестії тим незаконним іміґрантам, які вже опинилися в країні. Однак, відкидає ідею масової депортації: „Це неможливо зробити на практиці, і коштуватиме шалені гроші. Більше того, це б порушило принципи цієї нації". Однак, на думку експертів, незважаючи на заклики Б. Обами, приймати реформу такого маштабу Конґрес навряд чи наважиться у рік проміжних перевиборів. *(„Голос Америки")*

Генерал Д. Петреяс перебрав командування в Афганістані

КАБУЛ, Афганістан. — Генерал Дейвид Петреяс 4 липня офіційно перебрав командування 140-тисячним континґентом військових сил США і НАТО в Афганістані. Під час церемонії у штаб-квартирі очолених НАТО міжнародних сил сприяння безпеці Афганістану в Кабулі Д. Петреяс заявив, що дев'ятирічна війна ввійшла в критичну стадію. Він підкреслив, що мета військових акцій – перемога. Д. Петреяс замінив на посаді головнокомандувача військових сил в Афганістані генерала Стенлі МакКристала, якого Президент Барак Обама звільнив минулого місяця за зневажливі зауваги, які він та його помічники зробили в інтерв'ю для одного американського журналу на адресу посадовців уряду Б. Обами. Д. Петреяс зазначив, що зміна головнокомандувача не означає зміни у стратегії, суть якої полягає у захисті афганського населення. Д. Петреяс прибув до Кабулу 2 липня. Його завдання – придушення повстання „Талібану" та опрацювання пляну щодо виведення з Афганістану американських вояків до кінця 2011 року. *(„Голос Америки")*

Полонено провідника афганських талібів

КАБУЛ, Афганістан. — Північноатланичний альянс повідомив, що 5 липня увечорі, під час пошукової акції біля міста Лашкар-Га, що у провінції Гельманд, затримано голову талібського тіньового уряду та ще двох повстанців. Також НАТО інформує про затримання бойовиків під час окремих акцій у східньому Логарі та провінції Газні. *(„Голос Америки")*

Єлизавета II закликала ООН до єдности

НЮ-ЙОРК. — Британська королева Єлизавета II під час свого виступу 6 липня в Організації Об'єднаних Націй в Ню-Йорку закликала до створення єдиного підходу в боротьбі з ґльобальним тероризмом. Попереднє звернення монарха до ООН відбулося 53 роки тому. Вона сказала, що була свідком „великих змін" з моменту її останнього виступу в ООН в 1957 році, і „велика частина тих змін – на краще". Водночас вона зауважила, що „багато важливих речей не змінилися – цілі та цінності, які надихнули Статут ООН, важливо дотримати". Генеральний секретар ООН Бан Кі-Мун, сказав, що в „бурхливому і мінливому світі" королева залишається „якорем для нашої епохи". В товаристві герцоґа Единбурзького королева поклала вінок на місці Всесвітнього центру торгівлі – на згадку про більш ніж 3,000 жертв терористичних нападів 2001 року. Великий натовп вітав королеву, яка урочисто відкрила Британський Сад пам'яті на честь 67 британців, котрі загинули 11 вересня. Єлизавета II звернулася до Генеральної Асамблеї ООН як глава держави Великої Британії і 15 інших країн, які її визнають своїм монархом, а також в якості голови Британської Співдружності. *(Бі-Бі-Сі)*

Б. Коморовський обраний Президентом Польщі

ВАРШАВА, Польща. — У Польщі виборча комісія повідомила, що новим Президентом країни обрано Броніслава Коморовського. Офіційні особи заявили, що на виборах у неділю, 4 липня, Б. Коморовський, якого вважають політиком поміркованих поглядів, здобув понад 53 відс. голосів, тоді як його суперник Ярослав Качинський – майже 47 відс. Президентські вибори в Польщі відбулися після того, як на початку квітня в катастрофі літака у західньому районі Росії загинув Президент і брат Я. Качинського – Лех Качинський, його дружина і 94 інші особи. 4 липня ввечері Я. Качинський привітав Б. Коморовського з перемогою після того, як два опитування виборців на виході з дільниць вказали, що виконуючий обов'язки президента веде перед. У промові, виголошеній того ж вечора, Б. Коморовський високо оцінив факт, що висліди голосування такі близькі, називаючи це перемогою демократії. Він також сказав своїм прихильникам, що кампанія була важкою, тому що велася в тіні національної трагедії. *(„Голос Америки")*

ООН створює Аґентство з рівноправности жінок

ЖЕНЕВА. — Організація Об'єднаних Націй (ООН) створює нову структуру, діяльність якої буде спрямована на досягнення і зміцнення рівноправности чоловіків і жінок у світі. Генеральна асамблея ООН одностайно підтримала створення Аґентства ООН з рівности статей і розширення прав жінок, яке почне працю наступного року. До нового аґентства перейдуть повноваження чотирьох нинішніх структур ООН, що займаються цією проблематикою. Заступник Генерального секретаря ООН Аша-Ровз Міґіро назвала голосування „історичним". За її словами, „нерівність в правах між чоловіками і жінками глибоко вкорінялася в кожному суспільстві". Дипломати повідомили, що переговори про створення Аґентства забрали чотири роки через розбіжності між західніми країнами і деякими країнами, що розвиваються. *(УНІАН)*

Дж. Байден перебував з візитою в Іраку

БАГДАД, Ірак. —Віце-президент Джозеф Байден відзначив День незалежности США 4 липня з американськими військовослужбовцями в Іраку. На порядку денному візити американського високопосадовця були розмови з прем'єрміністром Іраку Нурі аль-Малікі і його головним суперником на цю посаду Аядом Алаві, як також зустріч з іракським Президентом Джалалом Талабані. Дж. Байден також насолоджувався іронією проведення в одному з палаців Садама Гусейна церемонії надання громадянства США групі американських військових, кажучи, що „перебуваючи в цьому мармуровому палаці, ми свідчимо, що все, що С. Гусейн представляв, було брехнею. Для мене це просто чудово". Від часу парляментських виборів 7 березня іракські політики сперечаються щодо того, хто керуватиме країною. Насильство в Іраку не вщухає. У розмові з кореспондентами 3 липня Дж. Байден висловив сподівання, що в Іраку буде зформований уряд, який представлятиме усі прошарки суспільства. Іракські офіційні особи побоюються, що бойовики використовують політичний застій в країні, аби підважити пляни щодо встановлення безпеки. *(„Голос Америки")*

Українців судитимуть у США за торгівлю людьми

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — У США п'ятьом українцям оголошено звинувачення в торгівлі людьми, жертвами якої були переважно молоді люди з України. Департамент юстиції США повідомив 1 липня, що п'ятеро звинувачених перевозили до США українців, обіцяючи їм заробіток, але насправді змушували тих людей працювати в рабських умовах по 16 годин майже безплатно. Ті міґранти переважно працювали прибиральниками у приватних помешканнях і таких великих торгівельних мережах, як „Target" і „Walmart". В звинуваченні йдеться, що коли комусь вдавалися утікати, то підозрювані залякували сім'ї жертв в Україні, вимагаючи, аби втікачі повернулися і відпрацьовували борги. Чотирьох підозрюваних – Омеляна, Степана, Михайла і Ярослава Боцвинюків заарештували 30 червня в Німеччині, Канаді та США, в той час як п'ятий – Дмитро Боцвинюк перебував в Україні, з якою США не мають угоди про видання. У разі визнання винними їм загрожують від 20 років в'язниці до довічного ув'язнення і до 750 тис. дол. кари. Слідство провадили Міґраційна служба США, Федеральне бюро розслідувань та Інтерпол. Держдепартамент США називає торгівлю людьми однією з найбільш злочинних галузей у світі, нарівні з торгівлею наркотиками і зброєю. *(Бі-Бі-Сі)*

Головування в ЕС перейшло до Бельгії

БРЮСЕЛЬ, Бельгія. — Від 1 липня головування в Европейському союзі перейшло від Еспанії до Бельгії. Бельгія головуватиме в ЕС до 31 грудня цього року. Згідно з Лісабонською угодою ЕС, кожна країначлен здійснює піврічне головування в Евросоюзі, в ході якого координує проведення основних заходів на рівні Евросоюзу. Напередодні початку свого головування в ЕС прем'єр-міністер Бельгії Ів Летерм повідомив, що основними першочерговостями бельгійського головування в ЕС стануть питання економіки, кліматичних змін та підготування балканських країн до вступу до ЕС. Програма бельгійського головування в ЕС побудована за п'ятьма основними напрямками: вихід з кризи та повернення до стабільного зростання економіки; захист навколишнього середовища та протидія кліматичним змінам; виконання Стокгольмської програми у сфері юстиції та внутрішніх справ; підготування країнкандидатів до вступу в ЕС, зокрема, балканських країн; започаткування праці Европейської служби зовнішніх справ. *(УНІАН)*

Президентом Німеччини обрали К. Вульфа

БЕРЛІН. — Новим президентом Німеччини обрано коаліційного кандидата Кристіяна Вульфа. У третьому турі делеґати Федеральних зборів віддали за нього 625 голосів. Його суперник Йоахім Ґаук здобув лише 494 голоси. Зазвичай президентом Федеральної республіки Німеччина (ФРН) обирають саме того кандидата, якого запропонувала коаліція, але цього разу інтриґа зберігалася до останнього. Федерального президента Німеччини обирають делегати Федеральних зборів, яких скликають лише з цією метою. Половина складу зборів (622 особи) – депутати Бундестаґу, друга половина – делегати від 16 земельних парляментів. *(„Німецька хвиля")*

Чехи вибрали нового прем'єр-міністра

ПРАГА, Чехія. — Новий прем'єрміністер Чехії, 45-річний провідник громадянських демократів Петер Нечас, не хоче мати ані дорогих авт, ані дорогої резиденції, ані охорони. Насамперед П. Нечас заскочив тих журналістів, які чекали на його приїзд. На Празький град він прийшов пішки, до осідку чеських міністрів їздить трамваєм. Він залишиться з сім'єю у звичайному празькому будинку, де має помешкання на три кімнати. Найбільший розголос викликало те, що друга в державі особа відмовилася від послуг охоронців. „Певен, – сказав П. Нечас, – що жодна небезпека мені не загрожує". Коментатори відзначають, що його конкурент на останніх парляментських виборах Їржі Паровбек програв через свою зарозумілість. *(„Німецька хвиля")*

НА ТЕМУ ДНЯ

Україна – крізь призму мирної революції

Анатоль Камінський

Наприкінці минулого століття появилося нове суспільно-політичне явище, що його наука міжнародних відносин і загальна політологія назвали „мирною революцією".

У висліді тієї мирної революції розпався Радянський Союз і на його руїнах постала низка незалежних держав, серед них і Українська суверенна держава.

Мирна революція – це еволюційний процес, який, звичайно, попри запровадження переможних нових силових структур й інституцій, залишає ще певні старі елементи. І вони можуть перетворитися у такі чи інші форми дієвої контрреволюції. Тоді починається нова фаза боротьби між мирною революцією і контрреволюцією. Й тоді існує небезпека наступу контрреволюції та її перемоги, як це мало місце в Росії з приходом до влади Володимира Путіна, а в Україні – Віктора Януковича.

Але як довго існують і діють сили мирної революції, не буде повної перемоги контрреволюції, оскільки мирна революція є процесом. І в ньому завжди є шанси на нову і повну перемогу мирної революції – як довго продовжують діяти національно-патріотичні сили. Тобто як довго існує національна суспільна динаміка, яка й творить базу мирної революції.

І було б великою помилкою під час теперішньої перемоги контрреволюційних сил, яка привела до загальних розчарувань, апатій, навіть шоку, не брати до уваги потенціялу національної суспільної динаміки. Адже тепер вона потужніша від тієї, яку ми мали наприкінці 1980-их років. Зокрема потужно вона виявила себе на початку 1990-их років і пізніше, в 2004 році, на Майдані, який приніс повну перемогу українському політикумі, хоч він, на жаль, не зумів її закріпити.

І не треба сумніватися, що після „оговкання" від поразки ця суспільна динаміка буде зростати, доказом чого є вже сьогоднішня активізація українських патріотичних суспільних сил.

Сила української мирної революції – в її українському закоріненні, в українській історії, духовності, традиціях, релігії, філософії буття, культурі, освіті і т. п. Сьогоднішні кремлівські можновладці свідомі того, що саме у цих надрах людського духу полягає сила українства і потенціял сучасної української мирної революції, тоді як контрреволюція в Україні не є національно українською.

Навпаки, вона є не лише проросійською, але таки російською – інтеґральною частиною російської контрреволюції. Кадровим ядром контрреволюції стала та його частина, яка не тільки мовно, а й політично є російською, з виразним імперіялістичним, аґресивним і антидемократичним профілем.

Відхід Бориса Єльцина і прихід В. Путіна означав перемогу російської контрреволюції в Росії та перехід від єльцинської зовнішньої політики періоду мирної революції до традиційної імперіялістичної експансивної зовнішньої політики, скерованої проти колишніх радянських республік, в першу чергу – України.

Це означало не лише упадок російської мирної революції, але й мало неґативний вплив на українсько-російські стосунки. Немаловажним був тут теж, між іншим, страх Москви перед українською мирною революцією, яка потенційно могла сприяти мирній революції в самій Росії.

2004 року Москва провела руками контрреволюції в Україні потужний наступ по всіх лініях проти Української держави, в якому безпосередньо заанґажував себе сам В. Путін. Як ми вже вище вказували, цей наступ розбився об Майдан, який виявив несподівану для багатьох потужну національно-патріотичну динаміку українського суспільства.

2010 рік приніс черговий тоталітарний наступ Москви, тим разом переможний для неї. Було б, однак, великою помилкою вважати цю перемогу остаточним упадком української мирної революції. Навпаки – це є лише її одна програна фаза. Як мовиться, програна битва, але не програна війна.

Сказаним ми не хочемо недооцінювати сил і загроз російської контрреволюції в Україні. Вона має добре організовану п'яту колону з величезними фінансовими ресурсами, вміло випрацьованими в Москві стратегічними плянами і засобами політичної диверсії, детально розробленими схемами мирного опанування інформаційного простору, усіх важливих ділянок української економіки, освітніх та наукових інституцій і т. д.

Все це, однак, розіб'ється об мур української самооборони, яка, не сумніваємось, зуміє змобілізувати і сконсолідувати свої сили для чергової перемоги української мирної революції.

Отож на сьогодні, більш ніж будь-коли, актуальними є слова Івана Франка: „Кожний думай, що на тобі міліонів стан стоїть".

Вулиці дали ім'я...

(Закінчення зі стор. 1)

ки Української греко-католицької церкви св. Йосафата, яка розташована неподалік, освятили вулицю та пам'ятний камінь з написом „На цьому місці буде споруджено пам'ятник Квітці Цісик", оскільки є ідея у майбутньому спорудити пам'ятник цій видатній та неповторній співачці.

На торжестві були присутні співаки та музиканти – Заслужений артист України Кирило Стеценко, який особисто був знайомий з К. Цісик, відома львівська співачка Ірина Федишин, молода співачка Марія Семенова, яка виконала пісні з репертуару К. Цісик, бандурист-віртуоз з Одеси Григорій Матвіїв, який спеціяльно приїхав до Львова з цієї нагоди, заступник міського голови Василь Косів, представники міської ради, депутати, шанувальники творчости співачки, мешканці вулиці, учні та керівництво школи.

Під час урочистого відкриття прозвучало багато щирих та зворушливих слів про К. Цісик, про її талант і незабутній голос. Поділився своїми спогадами про неї відомий музикант, композитор К. Стеценко, ліричним та щирим був виступ В. Косова.

Відкриттям для присутніх стало виконання пісень М. Семеновою, голос якої в деякі моменти чимось нагадував голос К. Цісик. Не можна оминути і варіяції на бандурі у виконанні Г. Матвієва, який виявив віртуозну майстерність, переплівши традиційне виконання „Черемшини" та „Взяв би я бандуру" з джазовими вкрапленнями,

На святі грає бандурист-віртуоз з Одеси Григорій Матвіїв.

які стали витонченою музичною інкрустацією його гри.

Потішили присутніх своїм виконанням пісень К. Цісик „Я піду в далекі гори" та „Іванку, Іванку" учасниці ансамблю „Радуниця" з школи ч. 54. Ансамбль є лавреатом всеукраїнських конкурсів та фестивалів.

На свято вулиці прийшли пластуни – дівчата з куреня ім. К. Цісик, які вивчають її життя і творчість, співають пісні з її репертуару та прагнуть наслідувати її наполегливість, працьовитість та намагання досягти найвищої майстерності у своїй справі.

У подальших плянах – створення музею-кімнати у приміщенні школи, проведення вечорів та концертів пам'яті у містах центральної та східної України. У листопаді плянується фестиваль-конкурс ім. К. Цісик у Києві, за підтримки Міністерства культури і туризму України.

Нагадаємо, що завдяки спільним зусиллям УАКРади та А. Ґутмахера вже відбувся ряд концертів, присвячених творчості К. Цісик, у Києві, Львові, Одесі, Южному, Івано-Франківську. 22 січня у Львові за кошт А. Ґутмахера відкрито меморіяльну дошку на будинку, де мешкала родина К. Цісик.

До організації цього світлого і незабутнього свята прилучилися А. Ґутмахер, УАКРада, Львівська міська рада, зокрема депутат Роман Грицевич, заступник міського голови В. Косів, голова Шевченківської районної адміністрації Олександер Овчаренко, ведуча свята Тетяна Пилипець, учні та дирекція школи ч. 54 та усі прихильники таланту незабутньої співачки.

Уточнення

У дописі „Парафія на зібранні відзначила 100-ліття Іллі Онишкевича" (ч. 25), надісланому з церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку, Ню-Джерзі, має бути: „І. Онишкевич народився 18 квітня 1910 року".

Український...

(Закінчення зі стор. 1)

ректор УКУ о. д-р Борис Ґудзяк. –„Ціль нашої праці і молитви – щоб ті міжособистісні стосунки, для яких ми створені на образ й подобу Божу, плекалися і допомагали подолати той страх, який запановує нашим суспільством".

Стипендійний фонд названий іменем Митрополита Андрея. „Не випадково, що цей фонд зародився у стінах УКУ, – сказав Ярослав Хариш, член Львівського кола приятелів УКУ, – адже саме тут витає дух Церкви, яким жив наш великий Митрополит. Ми маємо велику честь приєднатися до шляхетної справи благодійництва".

Святкування на честь меценатів УКУ з цілого світу розпочалися 30 травня Літургією у дерев'яній церкві Новомучеників Української Греко-Католицької Церкви біля Стрийського парку.

Потім гості мали змогу ознайомитися з плянами будівництва гуртожитків та інших будівель студентського містечка УКУ. Після цього всі взяли участь в урочистому відкритті пам'ятних таблиць вдячности, увінчаних надписом „Вдячно молимися за тих, що підтримали УКУ своєю щедрістю і довірою".

Промовляли Павло Хобзей – начальник Головного управління освіти у Львівській області, Олексій Побурко – директор Департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради. Любомир Зєлик, голова Ради директорів Федеральної кредитової кооперативи „Самопоміч" з Ню-Йорку, передав в дар для УКУ 25 тис. дол. Ореста Фединяк, голова Фундації „Самопоміч" Українсько-американської федеральної кредитової спілки „Самопоміч" з Чикаґо також склала добродійний внесок на розвиток УКУ в сумі 10 тис. дол.

Завершилися урочистості студентською виставою „Друге послання до Тимотея. On-line версія", в якій режисер та актори, на основі тексту Другого послання апостола Павла до Тимотея, змоделювали обставини його створення, перенісши місце дії в сучасний нам світ.

* * *

Більше інформацій про УКУ можна знайти на веб-сторінці університету: www.ucu.edu.ua, або звернутися в Українську католицьку оосвітню фундацію (УКОФ), яка надає найбільшу фінансову підтримку УКУ.

Поштова адреса УКОФ: Ukrainian Catholic Education Foundation, 2247 W. Chicago Ave., Chicago, IL 60622. Тел. (773) 235-8462. Електронна пошта: matuszak@ucef.org. Веб-сторінка: www.ucef.org. Тел. УКОФ у Канаді: (416) 239-2495.

„Не можна нарікати"

В роки ґорбачовської „перестройки і гласности" ходив оцей дотепний політичний анекдот. Питають радянського громадянина, як йому жилося за Сталіна. Він каже: „Не можна було нарікати". А за Хрущова? „Не можна було нарікати". А як за Брежнєва? „Не можна було нарікати". А тепер, за Ґорбачова? „Тепер вже можна нарікати".

Україна за президентства Віктора Януковича швидко повертається до часів, коли на владу небезпечно було нарікати, бо вона відповідала на це переслідуванням і репресіями.

Всі злочини радянського режиму були зумовлені однопартійною системою. Тепер вона знову запанувала. Верховна Рада фактично перебуває в руках Партії Реґіонів, тобто в руках В. Януковича і служить тільки йому. Навіть явно антиконституційні рішення приймаються без жодного обговорення. Це страшно: ратифікація Харківської угоди щодо російської Чорноморської фльоти сталася за вісім хвилин.

Тиск влади на засоби масової інформації, зокрема на телевізійні канали, в Україні такий шалений, що змусив Посла США Джона Тефта оприлюднити відповідну заяву. Та ніякі заяви не похитнуть цієї ситуації, бо українська олігархія утворила відрізаний від решти суспільства клановий соціяльний організм з надійною політичною, фінансово-економічною, пресовою та безпековою обслугою. Задумаймося над одним цим фактом: Службу безпеки України очолює один з 15 найбагатших в Україні Валерій Хорошковський, маєтки якого перевищують 800 млн. дол. Тому не перебільшив депутат-бютівець Андрій Кожем'якін, сказавши, що В. Хорошковський „остаточно перетворив СБУ у напівкримінальну структуру, яка захищає інтереси владних олігархічних кіл та кланів".

„Меморандум" ректора Українського Католицького Університету у Львові о. д-ра Бориса Ґудзяка („Свобода" з 4 червня, ч. 23) засвідчив перед світом про плян СБУ заздалегідь закрити рот усім потенційним критикам януковичівського режиму.

Більше того: випадок з Ніком Лянґе, якого 26 червня СБУ не бажала пустити в Україну і 10 годин тримала на летовищі в Борисполі, показує, що „реґіонали" не будуть церемонитися і з закордонними авторами неґативних висловів на адресу В. Януковича. А представник німецького Фонду Аденавера в Україні Н. Лянґе саме належав до таких авторів. У своїй статті з приводу вислідів перших 100 днів президентства В. Януковича Н. Лянґе писав: „...Янукович та невелика група людей, близьких до Фірташа, Льовочкіна та інших, швидко та рішуче реалізують плян, який має на меті забезпечити корпоративні інтереси основних спонзорів Партії Реґіонів та на довгий час ґарантувати їхню владу в Україні".

Брутальне ставлення СБУ до Н. Лянґе – гарний подарунок канцлерові Німеччини Анґелі Меркель, яка вітала прихід В. Януковича до влади в Україні і вбачала в цому приходові ознаку „порядку і стабільности". Ну то має тепер „порядок".

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Газета заснована у 1893 році — Видає Український Народний Союз

Головний редактор – Рома Гадзевич
Редактори: Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто.

FOUNDED IN 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays
by the Ukrainian National Association, Inc.
at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054
Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510
E-mail: svoboda@svoboda-news.com Website: www.svoboda-news.com
Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280,
2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054.

Передплата на рік $55.00, на півроку – $35.00. Для членів УНСоюзу
$45.00 річно, на півроку – $30.00. За кожну зміну адреси – $1.00.
Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda".
Periodicals postage paid at Caldwell, NJ 07006 and additional mailing offices.

Адміністрація „СВОБОДИ"

Адміністратор – Володимир Гончарик (973) 292-9800 дод. 3041
e-mail: admin@svoboda-news.com
Керівник відділу оголошень – Марійка Осціславська (973) 292-9800 дод. 3040
Fax: (973) 644-9510
e-mail: adukr@optonline.net
Передплата – Марійка Пенджола 973) 292-9800 дод. 3042
e-mail: subscription@svoboda-news.com

<u>ЛИПЕНЬ В НАШІЙ ІСТОРІЇ</u>

Мов крапелька небесної води...

Рівно 20 літ тому, 5 липня 1990 року – а то, згадаймо, був рік бурхливого національного зрушення в Україні, й на західніх її землях воно вдарило у гнилі береги совєтського режиму масово і нестримно, як весняна вода, – у Коломиї на Івано-Франківщині відбувся I Всесвітній Собор духовної (святої) України. Автор цих рядків мав щастя бути його учасником, слухати головну промову засновника і провідника цього екстраординарного громадсько-релігійного руху, дуже відомого на той час письменника Олеся Бердника, вдивлятися в його особливе, справді одухотворене обличчя: висока постать, довга біла борода і біла, до колін, вишита сорочка – чистісінький волхв з далекого слов'янського минулого.

І все ж навіть воно вразило мене менше, – тут я, щоб точніше відтворити картину і дух події, покличуся на мою тодішню публікацію (журнал „Визвольний шлях", ч. 1, Лондон, 1993 рік), присвячену Соборові і О. Бердникові, – „...ніж обличчя тисяч гуцулів, селян і городян з усієї України, що безконечною вервечкою ішли через міст на нічний берег Пруту, щоб запалити свічечки всеукраїнської єдности і єдности українців з Богом. То були, сказати б, вічні обличчя, бо проступала з них прадавня і всякчасна українська віра в те, що життя має сенс, що має його все суще – трава і дерево, і камінь, і зірка в небі, і звичайно, кожнісінька людина, кожна її думка, кожен доторк її руки до плуга чи колиски, чи струни, кожен її новий день. Більше того, наш народ, відколи існує на Божому світі, знає, що той сенс є подвійний, що вся наша зовнішня, видима діяльність, навіть найпростіша, як от подати чи не подати спраглому склянку води, є водночас невидимим, внутрішнім, духовним чи антидуховним актом...".

Але далі у тій публікації переважили мої сумніви в успіхові О. Бердника як провідника руху і проповідника ним заснованої Церкви Духовної України. Це мені далося нелегко, оскільки я, як багато хто тоді в Україні, щиро захоплювався Бердниковими фантастичними романами – „Зоряним корсаром", „Чашею Амріти", „Дітьми безмежжя". То ж був новий, несподіваний голос з якоїсь висоти, що будив читача, відкривав інші світи і вабив ними душу.

Ті „інші світи" О. Бердник вистраждав усією своєю долею. Двічі, у 1950-му і в 1979-му, він зазнав сталінських тюрем і таборів суворого режиму, був, поряд з Миколою Руденком, Оксаною Мешко та Левком Лук'яненком, співзасновником Української Гельсінкської Групи, саме він від її імені написав „Маніфест українського правозахисного руху". Також він у 1987 році заснував Ноосферний фронт „Зоряний ключ", програмою якого було „збереження духовних цінностей народів і племен, набутих у віках тяжкої космісторії, які безповоротно втрачаються і девальвуються в круговерті псевдоцивілізації".

З того „фронту" невдовзі виникла Українська Духовна Республіка – швидше віртуальна, ніж реальна, й така сама віртуальна Церква. І ця остання обставина, м'яко кажучи, не захопила багатьох шанувальників О. Бердника: створювалося враження, що та Церква Духовної України протистоїть традиційним Українським Церквам і мовби претендує на якусь вищість і вищу істинність. Його статті в газетах і журналах того часу скидалися на проповіді і містили ефектні, але малозрозумілі космогонічні образи: Безмежжя, Небесна Республіка, Промениста Держава, Конституція Небесного Громадянина і т. п. Вся та гра словами, не будучи вельми ориґінальною з погляду поетичної образности, звучала б усе ж гарно, якби не її наївний зміст. Але, можливо, йшлося про щось гірше, ніж наївність, – про амбітний Бердників намір випередити традиційні Українські Церкви, сказати, у порівнянні з ними, новіше, універсальніше духовне слово.

Проблема полягала не тільки у зваблив ій літературній талановитості Бердникових статтей-проповідей, але й тому, що вони містили чимало правди, і її тяжко було не прийняти – що та Україна, якою вона може і повинна стати в майбутньому, і яка вже існує на небі, є незрівняно чарівніша, ніж ця фальшива „українська радянська соціялістична республіка". Й таким чином з цілісної і єдино реальної України невиправний фантаст зробив дві – матеріяльну і духовну, земну і небесну, гріховну і святу. І з цим поділом перша для неутверджених розумів і душ ставала нецікавою, прісною, необов'язковою. Бо якщо між цими двома Українами такий разючий контраст, то треба негайно поривати з першою і врочисто приймати підданство другої. І в такий спосіб поривали самі з собою, з своїм індивідуальним „я", з неповторним внутрішнім досвідом, який, за всієї його умовности, цінніший, ніж пропоновані письменником химери.

О. Бердник у своїх духовних мандрах і пошуках трохи подібний до великого росіянина – геніяльного романіста і кепського етика Лева Толстого. Обидва проповідники духовного самовдосконалення запозичали свої „новоцерковні" константи у східній містиці, для обидвох виявилися непрохідними релігійно-філософські хащі Сходу, хоч там є багато такого, що вповні збігається з внутрішніми наставленнями практикуючого християнина. Наприклад, Свамі Вівекананда, один з рушіїв індійського духовного відродження XIX ст. писав: „Доки в Індії є хоч один голодний, я не знаю ніякої іншої релігії, крім тієї, щоб його нагодувати".

Християнська духовність свідома того, що людський світ тяжко полюбити, але також свідома, що він таки повинен бути по вінця сповнений любови, тому що світ – не що інше, як дорога до Бога, якого ми любимо, і саме та дорога, якою поруч з нами, швидше чи повільніше, йдуть наші ближні, що їх ми маємо любити, як самих себе.

І все ж Духовна Українська Республіка О. Бердника, хоч вона була більше літературним, ніж суспільним проєктом, багатьма сприймалася крапелькою живої небесної води на земні українські рани.

П. Ч.

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Унікальна нагода відвідати бойківський край

Заходом Всеукраїнського громадського товариства „Бойківщина XXI ст." 29 липня-1 серпня відбудеться II Світовий конґрес бойків. Небуденна подія проходитиме під гаслом „Світовий конґрес бойків – у розбудові Української незалежної держави". Місцем проведення цього громадського дійства буде місто Турка, при співпраці та залученні ближніх до Турківщини районів Львівської області.

Люди Бойківського краю – національно свідомі, глибоко релігійні, люблять свою землю, на якій живуть і яка їх годує, з якою відчувають глибокий духовний зв'язок. Це край з долинами, левадами, чудовими і доступними горами, узбіччя яких покривають зелені смерекові ліси та пасма букового лісу. Верхи гір

Бойківські Карпати.

покриті чудовими полонинами, на яких ростуть „чічки", яфени, шувар. В цих горах колись літом можна було почути звук трембіт вівчарів, що випасали стада овець, а зимою ще й сьогодні можна чути свист вітрів і скавуління вовків. Особливою прикрасою краєвиду є розкинуті поміж горами більші й менші річки, багато потічків та струмочків, в яких грайливо хлюпоче на камінчиках гірська вода. Це – бойківський край, це українські Карпати!

Бойки – працьовитий народ. Основні їх зайняття – хліборобство, тваринництво, лісництво, обробка дерева. Ліси є великим багатством Бойківщини, адже дерево для бойків було основним матеріялом у будівництві їхнього житла. Та й не тільки хат, а й чудових дерев'яних церков, які характеризуються унікальною конструкцією будови і прикрашають бойківські селища та містечка.

Бойківщина лежить на шляху, який через Верхнянський перевал сполучає східні області України з Закарпаттям та Західньою Европою. Іншою ниткою зв'язку є залізниця, що веде через Лавочне до Сваляви.

На Бойківщині є мінеральні води в Трускавці й Східниці та джерела питної води „Нафтуся".

З Бойківщини вийшли гетьман Петро Сагайдачний, повістяр Андрій Чайковський, поет Іван Франко, багато інших визначних діячів. Бойківська земля пишається горою „Маківка", на якій вславилися Українські Січові Стрільці, а в Другій світовій війні – бойові відділи Української Повстанської Армії.

В містах Турка і Самбір у 1927 році було засноване товариство „Бойківщина". В Самборі є основний музей „Бойківщини", дещо менший музей – в місті Турка.

Конґрес товариства „Бойківщина XXI ст." проходитиме у форматі засідань, конференцій, зібрань, круглих столів, симпозіюмів, виставок. Будуть влаштовані різні експозиції.

Про ці події можна одержати інформацію телефоном (380-3269) 320-98 чи 391-62, або звертаючися за адресою: „Бойківщина XXI століття", вул. Міцкевича, 25, м. Турка, Львівська область, 82500 Ukraine. В Америці можна звертатися до голови товариства „Бойківщина" д-ра Ярослава Геврича на тел.: (215) 353-7830.

Участь у Другому світовому конґресі бойків можуть брати не тільки мешканці Бойківщини, але також гуцули, лемки, мешканці всіх областей України, адже Всеукраїнське громадське товариство „Бойкіщина" має свої осередки в більшості областей України і об'єднує бойківчан, що колись були виселені з рідного краю радянською владою.

Лука Костелина,
Чикаґо

Зробімо свій правильний вибір

Про наше ставлення до рідної землі, самовідчуття і самозбереження, духовний світ хочу розповісти на прикладі мого покійного чоловіка Ярослава Кривого, з яким прожила на теренах Америки 20 років.

Я народилася в 1939 році. До Америки приїхала в гості до рідні в 1989 році. Випадково зустріла чоловіка, старшого за мене на 12 років, також самітнього. Повернулась в колишній СРСР, а пізніше, за згодою сина та рідних, приїхала до нього. Мій чоловік був греко-католик, колишній дивізійник. В далекій чужині я тяжко працювала, але глибоко, по-справжньому, відчула, як важливо знати хто ти, звідки, якого роду.

Це сталося завдяки життю з моїм чоловіком далеко від рідної землі, де українці зберігали себе як нація. Він цікавився всім, купував книжки, читав на пятьох мовах і шанував кожну націю, розуміючи при цьому помилки в історіях народів.

Греко-католицизм зберіг нас всіх від національного винищення, дав поштовх постійному відродженню нації.

Ми отримали можливість бути греко-католиками. Нам залишили наш обряд. А наш обряд – це вже й далі ми. І вже тільки тепер, коли в нас появились „свої" українські церковні провідники, ми починаємо „прозрівати" – творити це, що нам є сьогодні надзвичайно важливим – власну Помісну Церкву.

Мій чоловік виростав в національно свідомій родині, його батько боровся за незалежність України. Коли почалася Друга світова війна, українська молодь зрозуміла, що рідний край захоплюють два вороги. Чи могла молодь не відгукнутись на заклик до боротьби за свободу рідної землі?

„Хто йшов в ліси –
УПА повстала,
рік 43-ій проминав,
в обох вже сили пропадали
і визрів в бій вступити план",

– писала я у своєму вірші.

Про все це я довідалась від мого чоловіка. 60 тис. молодих хлопців записалися до дивізії, щоб навчитись воєнної справи, а потім визволяти свій край.

„У 45-ім вишкіл був,
і армія своя готова.
Свій синьо-жовтий стяг,
присяга Україні
та не судилось край звільняти,
служити Батьківщині",

– звучить у тому ж вірші.

Маючи тільки 16 років віку, мій чоловік записався також до дивізії і потрапив на навчання в старшинській школі у Голяндії.

Це робилось з великої любові до рідної землі.

„А може, ще й ганьбою станем,
а може трупами поляжем?
Й пішли, влилися в бій чужий,
щоб визволити народ свій.
Яка трагедія народу!
З обох сторін йшли за свободу ,
в ворожих таборах стояли,
брати з братами воювали!
Спіть, хлопці, шана вам усім!
Одним і другим – нашим всім!
Нехай вам сниться одна воля –
щаслива України доля!"

Стає прикро за істориків, які не можуть зрозуміти, що „спільної" Росія та Україна на мають. Є різні народи та їхні історії.

Українці за кордоном побудували за власний рахунок церкви (тільки в Дітройті їх сім), школи, кредитівки, музеї, оселі, культурні центри. Останнє віддавали, доказуючи світові, що є така держава – Україна, і така нація – українці.

Україна скалічена уся,
але її не вбили,
не знищили народ,
який своїм обличчям
піднявся до висот.
І вірте, вона встане,
підніметься з руїн.
Глибокі її рани
загояться з глибин.
А час рубці розгладить
корінням молодим
і розцвіте країна
обличчям чарівним.

Повірмо в це і зробім свій правильний власний вибір.

Віра Крива,
Дітройт

Читачі в листах критикують провідників України

Спекотне літо не заохочує читачів „Свободи" до листування з редакцією, але листи і статті усе ж надходять.

Шеф-редактор часопису „Універсум" **Олег Романчук** зі Львова у статті „Чи треба вивчати російську мову?" пише з приводу намагання нинішнього уряду України впровадити обов'язкове вивчення російської мови, що у даному випадку російська мова стає інструментом імперської політики Росії. Він наводить приклади з діяльности уряду Литви, який дбає про розвиток державної литовської мови.

Президент Українсько-американського товариства „Дейтона-Біч" **Володимир Коваль** і секретар **Степан Кіра** з Фльориди переслали копію листа товариства до Президента України Віктора Януковича на захист української мови. У листі також висловлено незгоду товариства з подовженням угоди про розміщення Чорноморської фльоти Росії в Україні і заперечення Голодомору 1932-1933 років як геноциду.

Уважно читає „Свободу" лікар **Лідія Пашкевич** з Черкас, коментуючи в листах публікації, які їй найбільше сподобалися. Зокрема з приводу розповіді про майстра парашутного спорту Василя Романюка (6 листопада 2009 року) вона пише, що впродовж восьми років працювала на його батьківщині, в Драбові, і знала його сестру Оксану Романюк. Тоді, у 1954-1963 роках, жили ще люди, які працювали на згаданій у статті фабриці графині Барятинської. Після появи рецензії на книжку поезій Ганни Черінь Л. Пашкевич була захоплена її творами і раптом дістала несподіванку: „Ганна Черінь подарувала мені дві своїх книги – „Проліски" і „Паралелі". Їх надіслав родич Ганни Черінь – Борис Лобода. Щиро вдячна усім. Книги цікаві, дуже потрібні".

Схвилювало Л. Пашкевич старання Союзу Українок Америки зберігати і популяризувати українську вишивку (8 січня). Вона пише: „Для нашого народу це не просто рукоділля. Вишивані сорочки, рушники, хустки здавна вважалися особистими оберегами. В Черкаському художньому музеї зберігаються роботи давніх вишивальниць, влаштовуються виставки. Так буває і в музеї „Кобзаря". За межами України знають продукцію Черкаської фабрики художньої вишивки ім. Лесі Українки".

А от з статтею Володимира Остапенка (19 лютого) „Чи треба українізувати М. Гоголя?" Л. Пашкекевич не погоджується, Вона пише: „Не всі українці у США, Австралії чи Арґентіні володіють російською мовою. Саме для них почали перекладати твори М. Гоголя українською мовою Леся Українка, Михайло Обачний. Книги слід видавати з паралельними текстами. Та й іншими мовами треба перекладати твори М. Гоголя. Зрозуміло, що краще читати кожного автора в оригіналі, але це не завжди можливо".

Дві культурні імпрези в Постійному Представництві України при ООН

НЮ-ЙОРК. – 25 червня у Постійному представництві України при ООН відбулося урочисте прийняття з нагоди Дня Конституції України. Звертаючись до присутніх з вітальним словом, Постійний представник України при ООН Посол Юрій Сергеєв підкреслив непересічне значення Конституції у становленні і зміцненні української державности, ствердивши, що чинний Основний закон України дає можливість громадянам повною мірою використовувати свої права, будувати державу на демократичних принципах.

Під час заходу відбулася презентація виданого в Україні нового музичного альбому Ерка (саме під цим іменем Северин Палидович знайомий громаді і виступає на сцені) „Ностальґія“. Присутні заслухали одну з пісень цього компакт-диску – „Поговоріть зі мною по-українськи“ (слова Мар’яни Гадзенко).

Опісля консул Богдан Мовчан „за надання вагомого сприяння українським ініціятивам в ООН, просування інтересів України на міжнародній арені та зміцнення її авторитету у світі, внесок у розвиток української духовної культури, популяризацію в ООН культурно-мистецької спадщини України вручив С. Палидовичеві грамоту Міністерства закордонних справ України.

У відповідь Ерко висловив свою подяку – як за несподівану відзнаку, так і за допомогу, яку надало Постійне Представництво України при ООН, зокрема дружина Посла Ю. Сергеєва, Наталія Сергеєва, у виданні цього альбому. Як розповів він, одного дня до нього зателефонував Посол Ю. Сергеєв і попросив підготувати кошторис на виготовлення компакт-диску. Спочатку Ерко навіть не знав про що йдеться, а згодом просто не міг повірити, що його давня мрія набула реальних обрисів. Виявляється, роком раніше Посол Ю. Сергеєв вислухав Ерка і пообіцяв допомогтиі.

В Києві Н. Сергеєвій вдалося знайти спонзорів – підприємців Миколу Петренка і Людмилу Русаліну, котрі оплатили видання цього диску. Далі ще були дві поїздки до Києва, , пов‘язаних з записом пісень та виданням компакт-диску. Причому з цією ж метою так само вилітала в Київ з Ню-Йорку і талановита співачка Людмила Грабовська, власниця чарівного голосу-альта, яка забезпечила вокальний супровід пісень цього альбому.

З вітальним словом до присутніх звернувся Постійний представник України при ООН Посол Юрій Сергеєв. Фото: Степан Слуцький

Щодо графічного оформлення диску слід зазначити, що воно цілком гармонійне з настроєм пісень. Так, на обкладинці використана фотографія 65-річної давности батьків С. Палидовича, котрі обоє грали у Львівському оперному театрі, а на внутрішній обкладинці зображена дружина Ерка Ольга в студентські роки.

Охочих придбати компакт-диск „Ностальґія“ просимо звертатися до крамниці церкви св. Івана Хрестителя в Гантері (тел. 518-263-3862) або відшукати його на ярмарці Українського фестивалю на Союзівці.

Северин Палидович з Наталією Сергеєвою (ліворуч) та з дружиною Ольгою.

В урочистому прийнятті взяла участь місцева громада, як також і дипломати низки країн. Були присутні Посли до ООН Молдови, Македонії, Росії, а також представники місій Болгарії і Румунії – країн з переважно православним віросповіданням, яким, очевидно, було цікаво взяти участь в іншій непересічній події, яка сталась під час прийняття, – відкритті тематичної фотовиставки „Жіночий образ православ’я“.

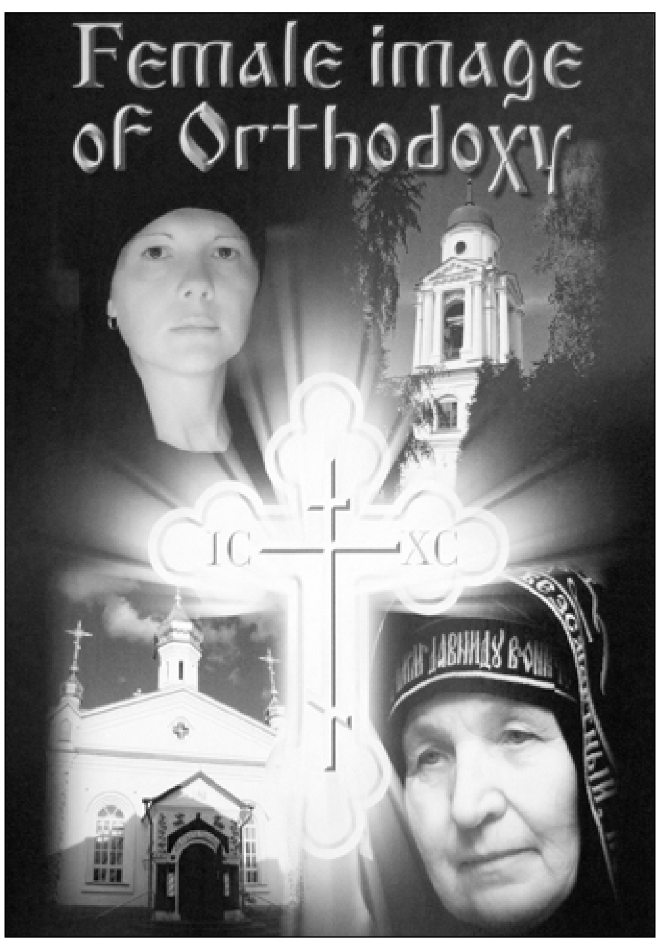
Автором більшости фотографій, яка складається з 45 робіт, є Аристарх Аменхотепов, котрий за чотири місяці відвідав кілька десятків монастирів на сході України.

Фотовиставка представлена Міжнародною благодійною організацією „Фонд підтримки розвитку науки, культури та спорту“. Як зазначив на веб-сайті Фонду її голова Олександер Данильчук, ця виставка „має скоріш культурний характер, ніж релігійний, і спрямована, в першу чергу, на встановленя контакту, зміцнення дружби й об‘єднання не тільки православних в усьому світі, але й представників інших конфесій християнства та релігій плянети“.

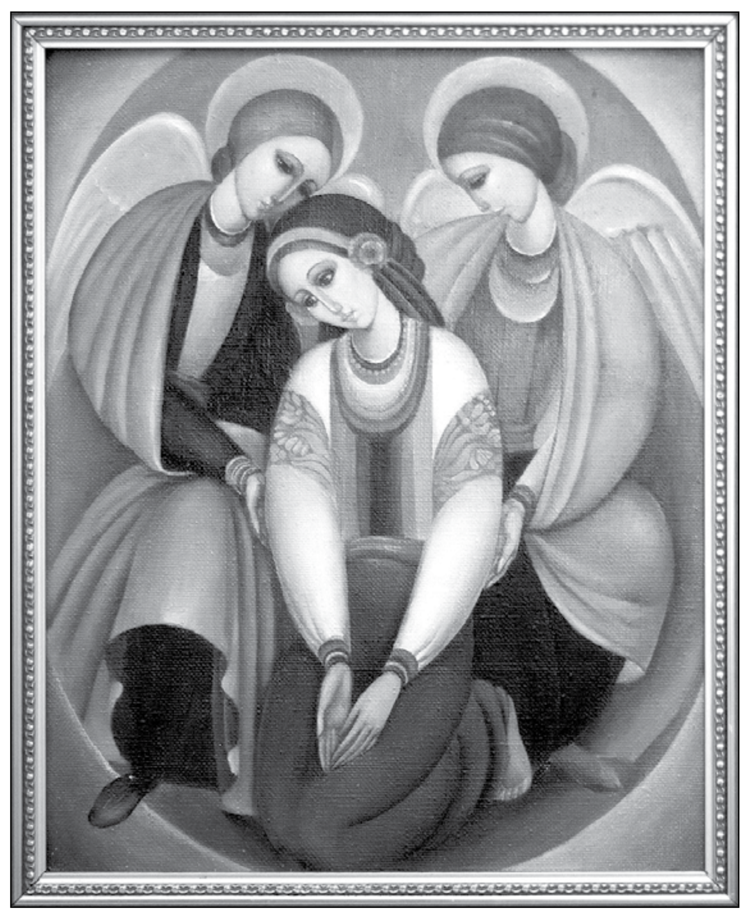
В часі урочистого прийняття Посол Ю. Сергеєв також представив присутнім картину зі своєї приватної колекції пензля художниці зі східньої України Л. Тверennікової – „Благословенна Україна“, яка своїм змістом перегукувалася як з фотовиставкою.

Особливістю цієї роботи є те, що зображені на ній анголи-хоронителі, які підтримують молоду дівчину-Україну на її нелегкому шляху, нетрадиційно представлені у вигляді саме жіночих образів. Тематика цієї картини є дуже актуальною для сьогодення України, бо сьогодні вона, як ніколи раніше, потребує Божого провідництва.

Степан Слуцький

Фотовиставка „Жіночий образ православ’я“.

Робота Л. Твереннікової „Благословенна Україна“ з колекції Юрія Сергеєва.

Відбувся випускний бенкет шкіл українознавства

ВИПАНІ, Ню-Джерзі. – 5 червня школи українознавства метрополії Ню-Йорку і Ню-Джерзі відсвяткували матуральний бенкет в Українському Американському Культурному Центрі Ню-Джерзі. Навчання закінчили 47 випускників шкіл з Моріс-кавнті –семеро, Савт-Бавнд-Бруку – один, Джерзі-Сити – два, Пасейку – 15 (усі в штаті Ню-Джерзі), Йонкерсу, Ню-Йорк, – сім, школи Об’єднання українців в Ню-Йорку –11, Стемфорду, Конектикат, – чотири. Вони дістали дипломи про закінчення Школи українознавства і нагороди.

Чудова, прибрана в українському дусі заля чарувала своєю привітністю. Ведуча Ольга Марин запросила до залі випускників на урочисту частину вечора. Під звуки козацького маршу і гучні оплески ґрадуанти ввійшли до залі, вщерть заповненої родичами, вчителями і гостями. Світло в залі було пригашене, і діти заходили з палаючими свічечками в руках, що додавало урочистості події.

Заспівала гимни США та України і відкрила свято Оксана Телепко.

Настоятель церкви св. Івана Хрестителя о. Роман Мірчук привітав і благословив усіх присутніх. Всі разом заспівали молитву за Україну. Ґрадуанти в центрі залі стояли колом і, піднявши руки зі свічечками, звернулися до Бога з молінням зберегти неньку-Україну. Це були дуже зворушливі і незабутні хвилини.

Привітання від управи Шкільної ради при Українському Конґресовому Комітеті Америки виголосив голова Шкільної ради д-р Євген Федоренко, який відзначив працьовитість і успіхи випускників, побажав їм найкращих успіхів у житті та висловив надію, що вони й надалі залишаться свідомими українцями, гордими свого походження, будуть носіями українських ідей, корисними українській громаді. Він також прочитав привітання, яке надіслав Постійний представник України при Організації Об’єднаних Націй Посол Юрій Сергеєв.

Грошові нагороди надав для випускників Український Народний Союз, який кожного року вітає дітей і надає стипендії для своїх членів-студентів університетів протягом всього навчання. Чеки вручила працівниця УНСоюзу Оксана Станько. Ґрадуанти також отримали привітання і чеки від українських кредитівок.

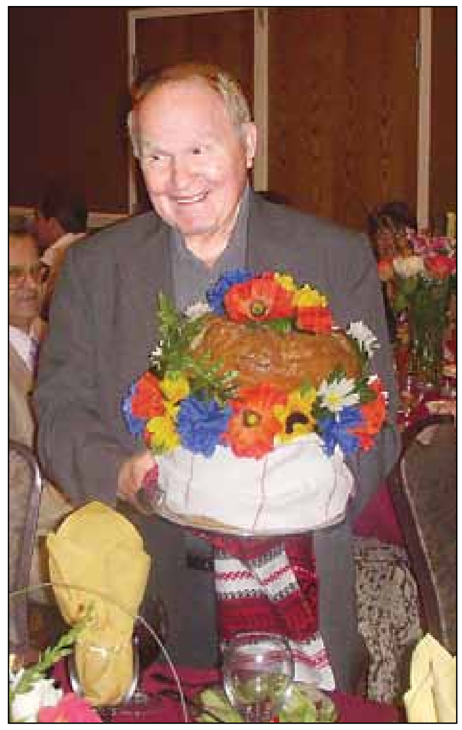
Багато вітальних і повчальних слів лунало з уст директорів шкіл і вчителів.

Чудову мистецьку програму підготували матуранти, в якій кожна школа з гідністю показала свої таланти. Зворушливим був виступ випускниці Школи українознавства з Пасейку Ліни Павловської, яка прочитала вірш Тараса Шевченка „Розрита могила“, дуже актуальний в наш час.

Учні з Пасейку звернулися зі словами подяки за всебічну підтримку і допомогу до д-ра Є. Федоренка і, за українською традицією, подарували йому коровай на вишитому рушнику.

За смачною вечерею, яку приготував Ігор Телепко, всі весело спілкувалися, згадували шкільні роки і будували пляни на майбутнє.

Випускниці, замінивши вишиті блюзки на вечірні сукні, під запальні українські мелодії оркестри „Ґрім“ закружляли в парах у залі. А яка ж українська забава без коломийки? І тут ґрадуанти показали всю майстерність вишколу і красу українського танцю, а батьки, вчителі і гості з гордістю підтримували їх дружніми оплесками. Забавлялися танцями також всі гості вечора.

Учні з Пасейку подарували д-рові Євгенові Федоренкові коровай на вишитому рушнику.

Валентина Каплун,
вчителька
Школи українознавства
ім. Лесі Українки

Свято Героїв відзначили у Бостоні

БОСТОН. – 6 червня осередок ім. Василя Біласа та Відділ юнацтва ім. Бережан Спілки Української Молоді відзначили Свято Героїв Богослужбою і святковою програмою.

В Українській католицькій церкві Хреста Царя в Джамейка-Плейн парох о. Ярослав Налисник відправив Службу Божу з Панахидою за всіх полеглих українських героїв. Відділ юнацтва СУМ вніс відділовий прапор, поклав вінок та мав почесну стійку. У проповіді о. Я. Налисник наголосив, що Свято Героїв започатковане ще у 1941 році Організацією Українських Націоналістів. Під час Панахиди члени 31-го Відділу ім. Николаса Зозулі Українських американських ветеранів з національними і організаційними прапорами мали почесну стійку, вшановуючи своїх побратимів, що загинули за незалежну Українську державу.

Відтак у церковній залі відбулася святкова програма. Бунчужний Андрій Ґалонжка керував виконанням українського національного гимну. Марійка Сакс прочитала святковий наказ та виголосила, що свято проходитиме під гаслом „Доки живеш – мрій і шукай!“. Голова осередку Михайло Носаль молодший, вітаючи присутніх, відкрив свято хвилиною мовчання в пам’ять усіх полеглих за Українську державу. Ганя Носаль оголосила, що святкова програма відзначає такі річниці: 150-річчя повного видання „Кобзаря“ Тараса Шевченка, 85-річчя створення СУМ та 80-річчя Харківського процесу над Спілкою визволення України та СУМ, 300-річчя першої Конституції України Гетьмана Пилипа Орлика, 95-річчя бою Українських Січових Стрільців на Маківці, 75-річчя від дня народження Василя Симоненка, 40-річчя загибелі Алли Горської, 25-річчя з дня смерти Василя Стуса, 20-річчя студентського голодування в Києві.

До першого слова був запрошений парох Свято-Андріївської Української православної церкви в Джамейка-Плейні, о. Роман Тарнавський.

З доповіддю виступив Всеволод Петрів – голова відділу Українського Конґресового Комітету Америки в Бостоні, який наголосив, що тепер понад Україною простелилася чорна хмара, і підкреслив, що плекати, зберігати і поширювати знання про український народ є важливою частиною праці будування самостійної держави.

Святкова програма була монтажем розповідей, пісень та поезій. Одночасно, під час програми, висвітлювали картини та відеофільми про святкування річниць незалежности, створені М. Сакс і Бенджамином Фединишиним.

У програмі Б. Фединишин деклямував поему В. Симоненка „Народ мій є”, Наталка Рід і Даніел Фединишин – поему В. Симоненка „Земле рідна!”, Каміля Бобяк – поему Михайла Баліцького „Пісня свободи”, Тара Рід і Раєн Рід – поему Миколи Янченка „В Україні”, М. Сакс – поему В. Симоненка „Гей, нові Колюмби й Маґеляни”, Славія Щудлюк – поему Василя Стуса „Пам’яті Алли Горської”.

Оксана Герасимів розповіла про В. Симоненка, Марійка Зозуля – про А. Горську і В. Стуса, Надя Майкут –про бій Українських Січових Стрільців на Маківці, Тереса Рід – про Головного Командира Української Повстанської Армії Романа Шухевича, Оля Герасимів – про Конституцію П. Орлика, Юстина Зозуля – про студентське голодування в Києві, Софія Кацор – про створення СУМ та про Харківський процес, Маріка Гапій – про повне видання „Кобзаря” Т. Шевченка.

Юнацтво СУМ заспівало „Надія є” та „Їхав козак за Дунай”, Михайло Гоц заспівав „Гей, на горі, на Маківці”, М. Гапій деклямувала вірш Т. Шевченка „Мені однаково”, М. Гоц акомпаніював при виконанні „Заповіту” Т. Шевченка.

М. Сакс закінчила програму словами: „Щасливі ми є, бо маємо своїх героїв і своє героїчне минуле. Слава Україні! Героям Слава!”

Булава Відділу під проводом булавної Гані Курнявки виголосила поодинокі юнацькі ступені та відзначення. Були названі Б. і Д. Фединишини, Т. Рід, К. Бобяк, Р. і Н. Рід.

Були оголошені висліди 51-го злету СУМ, який відбувся 29-30 травня на оселі СУМ в Еленвілі, Ню-Йорк, де члени осередку посіли чільні місця у змаганнях і конкурсах.

Ганя Курнявка

Осередок ім. Василя Біласа Спілки Української Молоді в Бостоні.

Літні табори на „Вовчій Тропі"

ІСТ-ЧЕТЕМ, Ню-Йорк. – Понад 25 осіб, членів Окружної таборової комісії, з своїми родинами тижнями виїздили на пластову оселю „Вовча Тропа", щоб приготувати її до проведення літніх таборів, у які щороку приїздять понад 500 таборовиків зблизька і здалека.

Підлоги у бараках і кухні перефарбовані, вітряк у кухні вставлений, лазнички в декількох будинках відновлені або направлені, відновлено буфет.

Пластові табори почалися 3 липня, а закінчаться 24 липня (табір старшого юнацтва закінчиться 18 липня).

Цього річна таборова булава – команданти: у таборі новачок – Андрея Лебедь, у таборі новаків – Христя Ставнича, у таборі юначок – Адя Федорійчук, у таборі юнаків – Лесик Миськів, у таборі старшого юнацтва – Стефко Ставничий.

Туня Білик-Шатинська, референт таборів, зазначила, що цього року на „Вовчій Тропі" буде 48 виховників. Всі новацькі виховники мають принайменше перший ступень кадри виховників. Також на табори приїздять на „Вовчу Тропу" нові юнацькі виховники після закінчення Лісової школи та Школи булавних.

Протягом літа на „Вовчій Тропі" відбудуться з'їзди пластунів, ради старшого пластунства і сеньйорату та дошколи для виховників.

„Вовча Тропа" є власністю Крайової пластової старшини США. Більше інформацій про оселю можна знайти на веб-сторінці: www.vovchatropa.org.

Наталка Фірко

Коменданти пластових таборів на „Вовчій Тропі" (зліва): Андреа Лебедь, Стефко Ставничий, Алекс Кнігницький, Адя Федорійчук.

Відбулися загальні збори УЗО Огайо

ПАРМА, Огайо. – 7 червня в залі кредитівки „Самопоміч" відбулися чергові річні загальні збори Українських Злучених Організацій (УЗО) Огайо.

Вступним словом збори відкрив голова УЗО Василь Ліщинецький і запропонував хвилиною мовчання віддати шану пам'яти тим членам управи УЗО, які відійшли у вічність за останні три роки.

Збори затвердили склад Номінаційної комісії і схвалили протокол з попередніх зборів 2007 року, який прочитала Іванна Шкарупа. Далі звітували члени управи, керівники референтур і комітетів, голова УЗО і Контрольна комісія.

У звітах було відображено багатогранну громадську діяльність УЗО. Кожного року управа УЗО організовувала відзначеннння чергової річниці Незалежности України та Шевченківські роковини. Під патронатом УЗО також проводились відзначення свята Героїв України, вшанування подвигів воїнів Української Повстанської Армії та її Головного командира Романа Шухевича, 100-ліття від дня народження Голови Проводу ОУН Степана Бандери, 80-ої річниці створення ОУН.

Шану пам'яті було віддано жертвам геноциду українського народу під час відзначення 75-річчя Голодомору в Україні.

Вшановано пам'ять загиблих від Чорнобильської катастрофи. Управа УЗО організувала величне відзначення відкриття Українського села" в Пармі у вересні 2009 року.

Редактор Петро Твардовський відзначив, що за звітний період було випущено 18 чисел газети „Вісті УЗО", проведено 158 передач радіохвилі „Україна". У радіопрограмах взяли участь 95 осіб. Серед гостей радіохвилі „Україна" були колишній президент Світового Конґресу Українців Аскольд Лозинський, Патріярх Київський і всієї Руси-України Філарет, Патріярх Української Греко-Католицької Церкви Любомир Гузар, президент Києво-Могилянської академії Сергій Квіт, ректор Українського Католицького Університету о. Борис Гудзяк, журналіст Василь Романчук зі Львова, професор Квебекського університету Роман Сербин – Монреаль, Канада, головний редактор газети „Шлях Перемоги" Віктор Рог з Києва.

Нова управу УЗО була обрана в такому складі: Ігор Дячун – голова, В. Ліщинецький – заступник голови, Андрій Футей – представник УЗО до УККА, Марія Квіт-Флин – референт для зовнішніх справ, І. Шкарупа – протокольний секретар, Марія Іванків – кореспонденційний секретар, Анна Брездун-Берет – скарбник, її заступник – Андрій Дем'янчук.

Імпрезову референтуру очолив Євген Палка, його заступник – Василь Ільчишин, редактор газети „Вісті УЗО" і радіохвилі „Україна" – П. Твардовський, референт преси та інформації – Віра Іваницька, фоторепортер – Ярослав Завадівський, референт народного фонду – Петро Пенґрин, референт культурних городів – Дозя Кріслата. Контрольну комісію очолив Мирон Антонів.

Голова УЗО І. Дячун подякував В. Ліщинецькому за його довголітню працю на чолі управи УЗО і запевнив збори, що буде дотримуватись попередніх принципів і засад, набутих у праці протягом попередніх десятиліть для добра української громади.

Петро Твардовський

ПЕРЕЖИТЕ І НЕЗАБУТЕ

Під Бродами маки цвітуть...

У вогні Другої світової війни, коли бойові фронти перекочувались по землях України, її народ, особливо молодь, вихована на високих ідеях визвольної боротьби, на славних традиціях українського війська, не проминув нагоди стати знову до боротьби за вільну Україну.

Вістку про створення Дивізії „Галичина“ загал молоді й ветерани сприйняли з ентузіязмом. По вишкільних таборах лунала українська пісня „За савій рідний край, за стрілецький звичай“.

...28 червня 1944 року Дивізія від’їхала з Нойгамеру до Галичини транспортами, які прямували на Станиславів. Одначе, в останню хвилину одержали новий наказ: у зв’язку з концентрацією Червоної армії на схід від Львова Дивізія „Галичина“ підпорядковується 13-му армійському корпусові 4-ої танкової армії. Транспорти спрямували на Броди.

Відділи Дивізії зайняли позиції на фронті. В половині липня почалися наступи Червоної Армії. Дивізія вступила у бої проти втричі сильнішого ворога. 13-ий корпус замкнений між двома клинами. Ситуація критична. Йшли завзяті оборонні бої в котлі, які тривали десятий день.

Корпус дістав наказ пробиватися з котла. Відступ прикривали одна вермахтівська дивізія і Українська дивізія.

Змучені боями, вояки посуваються через долину смерти на волю – багато їх впало, скошені ворожими кулями.

Вдень і вночі без відпочинку й харчів пробивались до збірного пункту на Карпатській Україні – невелика кількість вояків, бо інші полягли, залишились по дорозі чи вступили до УПА.

Про полеглих під Бродами побратимів ми пам’ятаємо і про їх непохитну віру у краще завтра України згадуємо.

Цей так давно очікуваний день Воскресіння України прийшов 24 серпня 1991 року, і наша Батьківщина стала незалежною. Від тих, що залишилися жити, ми передаємо наш салют. Живіть духом волі і далі снуйте ті невмирущі мрії величні нашого народу.

Ярослав Колодій,
Дженкінтавн, Пенсильванія

Ми не заснем

Під Бродами маки цвітуть
І наш гріб значать;
А в небесах
Пісню свою виводить птах,
Як в дні боїв –
Що в даль ідуть.
Ми є мертві. Не загудуть
Нам сурми знов в бойову путь,
А ми – боролись у цих днях
В Брідських житах.
Хай ті, що після нас прийдуть,
Цей самий, що й ми,
Вогонь несуть.
Якщо забудуть про наш шлях –
Ми не заснем в наших гробах.
Хоч, – щорік маки
Цвістимуть
В Брідських житах.

Олег Лисяк

ТОЧКА ЗОРУ

На маргінесі щорічних з’їздів гімназистів на Союзівці

Д-р Осип Кравченюк

Досить часто натрапляємо у „Свободі“ на оголошення і звідомлення про з’їзди колишніх гімназистів табірних шкіл в Німеччині чи Австрії після 1945 року. Кореспонденти пишуть з гордістю про „добрі старі часи“ часи їхньої молодости та обіцяють продовжувати гарну традицію своїх з’їздів на Союзівці.

Справді ті часи вже „старі“, бо стосуються подій пізних 1940-их років, але „добрими“ вони не були. Тут хочемо коротко пригадати умови, в яких творились табори для т. зв. „переміщених осіб“ і школи у них на окупованих західніми альянтами теренах Німеччини й Австралії.

Цього року припадає 65-ліття нашого великого ісходу. Втікаючи від наступу більшовицької орди, ми залишали свої хати й усі наші матеріяльні надбання та з клунками на возах, плечах чи в руках або зовсім без нічого ішли на Захід, надіючись, що там нам не буде ніщо загрожувати.

Одразу після війни, вже в Німеччині чи Австралії, нікому з нас на гадку не приходило, що й там нам не обійдеться без небезпек. Вони, ці небезпеки, стали дійсністю, коли почали працювати репатріяційні комісії різних держав, включно з радянською. Зокрема активними були у той час загони НКВД, що вишукували і зганяли у збірні пункти колишніх полонених Червоної армії, примусово вивезених німцями на роботу в Німеччині чи Австрії і тисяч біженців.

Коли ж серед тих людей були такі, що не хотіли вертатися додому, енкаведисти застосовували до них різні насилля чи й убивства, як це було в місті Цуфенгавзен, де в підвалах знайдено численні поховання помордованих, чи в Кемпштені та в інших містах, де також були вбиті українці. Тим часом московське радіо безперервно голосило: „Домой, на родину!“. Мовляв, усі люди, котрі опинились по війні в Німеччині чи Австрії, повинні вертатися до країн їхнього походження.

Під впливом цієї совєтської пропаґанди американці й англійці, хоч і були спершу проти насильницької репатріяції, потурали їй і заохочували біженців різними обіцянками до повернення додому. Двайт Айзенгавер, головнокомандуючий американських збройних сил, підтримував репатріяцію, але 4 вересня 1945 року видав наказ припинити її, побачивши, що біженці воліли покінчити з собою, ніж вертатися до країн свого походження, окупованих совєтською армією. Тоді їм, цим біженцям, присвоєно наву „переміщені особи“ і приміщено їх у таборах – колишніх касарнях, бараках для робітників фабрик та в шкільних будинках.

Спершу цими таборами опікувалася Головна квартира альянтських похідних сил, потім їх перебрала Адміністрація допомоги і реабілітації при Організації Об’єднаних Націй (УНРРА). Завданням УНРРА було давати біженцям матеріяльну допомогу і сприяти їх репатріяції.

Становище українців у таборах було спочатку непевне, бо УНРРА і західні альянти вважали синонімами державне громадянство і національність, і тільки наприкінці 1945 року вони визнали українців окремою народністю та дозволили їм творити окремі українські табори. Це можна було вважати успіхом української еміґраційної спільноти, і тому вона почала організувати різні ділянки свого життя. Проте її дальша доля не була ще остаточно вирішена.

Більшість мешканців українських таборів не знала, що їхня опікунка – УНРРА не була до них прихильна і своїми перевірками особистих документів, т. зв. „скринінґами“ старалась збільшити репатріянтів. А зовсім ніхто з тих мешканців не знав про совєтський вплив на діяльність УНРРА.

Колишній директор УНРРА в Німеччині Фредерік Е. Морґан вказав на цей вплив 31 березня 1947 року у Лондоні, наголошуючи, що УНРРА була просякнута совєтськими таємними аґентами, від найвищих до найнижчих працівників. Він додав, що американська розвідка виявила в 1946 році багато аґентів, але їх число безперервно поповнювалось новими, бо росіяни займали різні пости в організації УНРРА.

Провідниками тих аґентів були: Михаїл Мєнчіков – голова відділу допомогової служби УНРРА у Вашінґтоні, Іван Ільяшенко – голова відділу постачання УНРРА в Европі, Ніколай І. Феонов – член Генеральної ради УНРРА у Вашінґтоні. Цікавим був епізод підривної діяльности аґентки НКВД, німкені Лени Герц-Крупенко. Вона отримала від УНРРА пост лікарки в одному з таборів для переміщених осіб. Коли її впіймала американська розвідка, вона зізналась, що шпигувала один рік за українцями, а урядовці УНРРА заявили, що „не знали нічого про її шпигунську працю“.

З припиненням в таборах діяльности УНРРА в липні 1947 року опіку над переміщеними особами перебрала створена Об’єднаними Націями Міжнародна організація біженців, відома як ІРО. Ця організація працювала тільки на окупованих західними альянтами територіях, причому 40 відс. її бюджету покривала Америка. Табори для переміщених осіб існували далі, мариво репатріяції зменшилося, а ІРО занялась справою переселення біженців у заокеанські країни.

Про можливість переселення біженців у заокеанські країни велись дискусії на форумі Об’єднаних Націй. Проти переселення виступали там делеґати Української РСР. Микола Бажан, український поет, повторював відомі з московського радіо звинувачення біженців як злочинців і коляборантів; Лев Медведєв, лікар-гігієніст, критикував США і Англію за протирепатріяційну „наклепницьку“ пропаґанду в таборах для переміщених осіб, за переховування у них злочинців та за відмову передати їх у руки совєтського уряду; Вадим П. Коваленко, інший делеґат Української РСР, говорив про „злочинців“, що поширюють протисовєтську пропаґанду, і вимагав їх репатріяції.

У користь переселення біженців промовляли американські делеґати: Овен Джозеф Робертс – колишній член Верховного суду США, Віллям Ґрін – президент Американської федерації праці, і Елеонора Рузвелт – дружина президента США. Всі вони стверджували, що США мають моральний обов’язок очолювати намагання дати европейським біженцям притулок і не дозволяти, щоб вони опинились у концентраційних таборах чи були помордовані. Говорилось під час тих дискусій також про можливі місця, де можна б було примістити переселенців, як от Аляска, фарми цукрових буряків і цибулі у штатах Кентакі та ін.

Справою переселення переміщених осіб займався також Конґрес США.

В лютому 1948 року Юридичний комітет Сенату апробував в’їзд протягом двох років 100 тис. осіб, а 28 квітня 1948 року Юридичний комітет Палати Представників схвалив закон про допущення до США протягом двох років 200 тис. осіб. Кульмінаційним пунктом був т. зв. „Акт переміщених осіб“, виданий 80-им Конґресом США 25 червня 1948 року; в ньому мовилось про переселення 400 тис. біженців.

Цей акт поклав кінець репатріяції і пов’язаним з нею непевностям і турботам серед українських біженців; від нього почався масовий виїзд до США, Канади та інших країн.

Три післявоєнні роки (1945-1948), сповнені страху перед маревом репатріяції, ставили українських біженців в Німеччині й Австрії перед конечність самооборони та солідарної самодопомоги. Організовано комітети самооборони, вони висилали Головній квартирі американської армії у Франкфурті над Майном численні меморандуми чи делеґатів для особистої інтервенції.

Після багатьох труднощів пощастило отримати від американців дозвіл на творення окремих таборів для українців без уваги на їхню державну приналежність. Хоч під тиском совєтської пропаґанди американська й англійська окупаційні власті припинили діяльність українських комітетів самодопомоги, ці комітети далі діяли, а в листопаді 1945 року з’їзд їхніх делеґатів з трьох окупаційних зон Німеччини покликав до життя т. зв. „Центральне представництво української еміґрації“ (ЦПУЕ), організація, яка мала очолювати та репрезентувати всі українські еміґраційні допомогові і громадські товариства.

Про ЦПУЕ писав докладно його керівник, Василь Мудрий (див. „Календар УНСоюзу“, за 1949 рік і „Українці у вільному світі“ – ювілейна книга УНСоюзу, 1894-1954). Тут хочемо наголосити працю його Відділу культури й освіти, що охоплював усі українські наукові й виховні установи, зокрема початкове й середнє шкільництво, та виготовляв навчальні програми для українських табірних гімназій в окупаційних зонах Німеччини й Австрії.

Заснування і діяльність тих гімназій, як також початкових, тор-

(Закінчення на стор. 15)

Soyuzivka Heritage Center
2010 Summer Programs
SITCH SPORT SCHOOL
Memorial Day Weekend: Start the summer with a bash! May 28-30
Seniors' Week: Come meet old friends and meet new ones! Jun 13-18
Father's Day: Honor the men in your life! Jun 20
July 4th Weekend: Celebrate America's independence! Dancing, friends & fun! Jul 3-5
Ukrainian Cultural Festival: Ukrainian delicacies, stage performances,exhibits! Jul 16-18
Adoption Family Weekend: Join with others who have adopted from Ukraine! Jul 23-25
Miss Soyuzivka: Witness the crowning of Miss Soyuzivka 2010! Aug 14
Club SuzyQ: Join the fun! Aug 14-21
"Ruslana for Soyuzivka": Fundraising Gala Banquet & Ruslana New Show! Aug 20-21
Labor Day Weekend: Say Farewell to summer! Aug 31-Sep 6
Tennis Camp
Ages 10-18
$ 725 UNA member
$ 775 non–UNA member
Intensive tennis instruction & competitive play
Limited to 45 students
Directed by George Sawchuk
Jun 20- Jul 1
Roma Pryma Bohachevsy
Ukrainian Dance Academy Workshop
Ages 16 & up
$950 UNA member
$1000 non UNA member
Vigorous 2 week dance training
Intermediate & advanced dancers
Stage performances at Cultural Festival
Jul 4-17
Tabir Ptashat
Ages 4-6
Plast Ukrainian-language
day camp for little campers
Session 1 - Jun 27- Jul 4
Session 2 – Jul 4 - 11
Exploration Day Camp
Ages 7-10
$ 150 @ week @ child or
$30 @ day/@ child
Five hours of fun, outdoor activities!
Session 1 – Jun 28 – Jul 2
Session 2 - Jul 5 - 9
Ukrainian Heritage Day Camp
Ages 4-7
$200 child staying on premises
$250 child staying off premises
Day care program designed to instill pride in our
Ukrainian heritage through song, dance, arts & crafts
Session 1 - Jul 18 – 23
Session 2 - Jul 25 - 30
Discovery Camp
Ages 8-15
$400 UNA member / $450 non UNA member
$300 UNA member / $350 non UNA Member if
a child sleeps with the parent on premises
Sleep-away camp filled with outdoor activities,
sports, arts & crafts designed to enhance
the Ukrainian cultural experience.
Jul 18 -24
Chornomorska Sitch
Sports School
Ages 6-17
$405-Weekly $210-Daily
41st Annual sports camp run
by the Ukrainian Athletic-Educational Association
"Chornomorska Sitch". Focus on soccer, tennis,
volleyball and swimming
& is perfect for any sports enthusiast.
Contact Marika Bokalo at (908) 851 – 0617
Session 1 - Jul 25 -31
Session 2 - Aug 1-7
Roma Pryma Bohachevsky
Ukrainian Dance Camp
Ages 8-16
$1050 UNA member / $1100 non UNA member
Directed by Ania Bohachevsky-Lonkevych
(daughter of Roma Pryma Bohachevsky
Expert instruction- beginning, intermediate
& advanced students
Each camp ends with a grand recital.
Attendance limited to 60.
Session 1 - Jul 25 - Aug 7
Session 2 - Aug 8 - 21
Soyuzivka
for all seasons
For more information & camp
applications call:
845-626-5641
or check out our website:
www.Soyuzivka.com

Повернення пам'ятника Тарасові Шевченкові

НОВОМИРГОРОД, Кіровоградська область. – Тарас Шевченко у своїй повісті „Наймичка" згадує степове містечко Новомиргород. Було йому тоді 13 років, і він чумакував з батьком безкраїм українським степом, прямуючи з Гуляйполя (пізніше – Златопіль, нині – частина Новомиргорода) до Єлисавету (нині Кіровоград). Ця згадка давала підстави новомиргородцям претендувати на те, аби мати у місті пам'ятник Т. Шевченкові. Ще за радянських часів український патріот, тричі репресований комуністичним режимом за український націоналізм, інженер Степан Кожум'яка пробував здійснити цей задум. Та – марно.

Під час відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові в Новомиргороді промовляє голова міста Яків Немировський. Фото: Володимир Пісковий

У 1924 році в сусідній Шполі з ініціятиви місцевої національно свідомої громади, очолюваної тодішнім головою кредитного товариства Іваном Шурубалком, було встановлено пам'ятник Т. Шевченкові роботи скульптора Каленика Терещенка. У 1964 році пам'ятник видався владі „несучасним і непотрібним" і його зняли.

Про це довідався С. Кожум'яка, який бував у Шполі, де жили його родичі. На той час він був головним інженером Новомиргородської шляхо-експлуатаційної дільниці. Він запропонував перевезти пам'ятник і встановити у Новомиргороді. Його підтримали. Була думка встановити пам'ятник у парку в центрі міста, де на той час зберігся пагорб, на якому свого часу височіла скульптура царя Олександра II. Робітники шляхово-експлуатаційної дільниці погоджувались усі роботи виконати безкоштовно.

Та на заваді став районний комітет Комуністичної партії, який заборонив встановлювати пам'ятник. Робітники зверталися до столичної влади – не допомогло. Через деякий час з Києва надійшло розпорядження забрати пам'ятник до Канева і встановити у одному з сіл. Скульптуру забрали, її доля невідома.

Але С. Кожум'яка встановив таки за свого життя пам'ятник Т. Шевченкові у селі Лип'янці Черкаської области, де будував міст у селі Панчевому. Він дізнався, що уродженець Лип'янки скульптор Іван Гончар передав рідному селу погруддя Т. Шевченка власної роботи, яке стоїть у колгоспній коморі.

У першу ж суботу будівники мосту встановили погруддя. У його відкритті брав участь молодий вчитель з Новомиргорода Микола Суржок.

Минули роки, і здійснилася мрія С. Кожум'яки про пам'ятник Кобзареві в Новомиргороді. До цього прилучився голова районної організації „Просвіта" М. Суржок. За підтримки місцевої газети „Новомиргородщина" (редактор Володимир Пісковий) було оголошено збір фондів на пам'ятник.

Понад 2,000 осіб дали гроші на спорудження пам'ятника. Напередодні відзначення 270-річчя заснування Новомиргорода, 25 червня, край того шляху, яким у 1827 році ймовірно проїздив малий Т. Шевченко, відкрито омріяний пам'ятник. Поет постав юнаком, що пригортає до грудей щойно виданий „Кобзар" (скульптор Владислава Димйон). Це вже четвертий пам'ятник Т. Шевченкові, відкритий останніми роками на Кіровоградщині.

На відкритті звучали пісні на слова Т. Шевченка у виконані просвітянського хору „Гуляйполе". Прийшло багато людей. Ось тільки представників обласної влади на святі не було.

Світлана Орел

В селі, де народився Микола Лебедь

НОВІ СТРІЛИЩА, Львівської обл. – Цьогорічне Свято Героїв в Україні збіглося з Зісланням Святого Духа (П'ятдесятницею) і було присвячене уродженцеві Нових Стрілищ Миколі Лебедеві – організаторові Юнацтва ОУН, членові Крайової Екзекутиви ОУН, зв'язковому провідника ОУН Євгена Коновальця, другому заступникові голови Проводу ОУН Степана Бандери, міністрові державної безпеки в уряді Ярослава Стецька, урядуючому провідникові ОУН (1941-1943), генеральному секретареві закордонних справ Української Головної Визвольної Ради (УГВР), засновникові в Ню-Йорку дослідницько-видавничого бюра „Пролог", авторові першої книги про УПА.

Святкування розпочалось з Служби Божої у храмі Успіння Пресвятої Богородиці. Опісля у місцевій школі відбулася основна частина святкування. На батьківщину одного з керівників ОУН завітала учнівська молодь з усього району, а також члени Братства ОУН-УПА, представники 3-го старшо-пластунського куреня Пласту „Лісові Чорти" (до якого свого часу входив і Микола Лебедь), представники районної влади.

Молебнем та хвилиною мовчання учасники вшанували пам'ять загиблих односельців, вихідців з Жидачівщини, та видатних постатей українського визвольного руху. Учні поклали квіти та вінки до пам'ятного знака Ганні Липовій, до символічної могили воїнам УПА та могили Січових Стрільців.

Звертаючись до молоді, парох церкви о. Василь висловив сподівання, що ці юнаки і юначки стануть здоровими зернами українського суспільства, зміцнять основу української нації.

Голова районної державної адміністрації Ігор Кос та голова районної ради Роман Баліцький у своїх промовах наголосили на важливості збереження історичної пам'яті та національної гідности.

Звертаючись до громади та гостей, голова селищної ради Ганна Ревер назвала імена односельців, які гідно відстоювали честь та прагнення народу, зокрема це М. Лебедь, Василь Лебедь (брат Миколи Лебедя, діяч ОУН-УПА, 26 липня 1946 року застрелений енкаведистами, перепохований у 1994 році у Нових Стрілищах), Г. Липова, Богдан Липовий, Михайло Кондрат, зв'язкові Агафія Нижникевич (Гельнер), Катерина Філяк, Софія Філяк, Катерина Литвин-Береза та інші. Також зачитала вірш новострілищанки, очевидця подій 1930-1950-их років Марії Гірняк „Присвята воїнам УПА".

Директор Новострілищанської загальноосвітньої школи Михайло Литвин розповів присутнім про життєвий шлях та діяльність славетного односельчанина М. Лебедя.

На фасаді місцевої школи у 2001 році встановлено та відкрито меморіяльну дошку на честь цього визначального діяча ОУН-УГВР.

Розповісти про буремні, нелегкі часи визвольної боротьби приїхав разом з побратимами учасник молодіжної організації „Месники", автор кількох книг про діяльність повстанців на теренах району Олексій Данилишин. Його книга „Дзвони пам'яті" присвячена вихідцям з Жидачівщини, які не пошкодували свого життя за вищу мету – здобуття незалежности України. Він запросив учнівську молодь, вчителів-істориків та всіх небайдужих людей долучитися до збирання матеріялу до нової книги, у якій розповідатиметься про розгортання та хід визвольної боротьби на теренах Жидачівщини.

До виступу також були запрошені голова місцевого відділення Об'єднання „За Україну!" Марія Турченяк, житель селища Михайло Гузар. Вшанувати пам'ять М. Лебедя та учасників національно-визвольної боротьби на Новострілищанщину завітав і автор кількох поетичних збірок патріотичної поезії Остап Лижник.

Після урочистої частини та після частування відбулися спортивні змагання та повстанські пісні біля ватри.

Жителі селища, гості святкування мали змогу переглянути невелику виставку „Микола Лебедь – забутий провідник", яку організували працівники селищної бібліотеки Леся Головачевська та Олександра Турчин.

До 23 листопада, до ювілею М. Лебедя, його односельчани відкриють кімнату-музей історії національно-визвольної боротьби на Новострілищанщині, з'явиться більше видань про життя та діяльність М. Лебедя, буде встановлено інформаційну табличку біля садиби, де народився і зростав майбутній провідник Організації Українських Націоналістів.

Оксана Франків,
Жидачів, Львівська область

ПОСТАТІ

Земські школи – творча спадщина Опанаса Сластьона

У селах Лохвицького, Чорнухинського, Лубенського районів на Полтавщині, Варвинського на Чернігівщині та Роменського на Сумщині, які входили колись до Лохвицького повіту, неодмінно привертають увагу стрункі ошатні цегляні споруди з імпозантними вежами, щедро оздоблені орнаментальною кладкою.

Це унікальні споруди земських шкіл, зведені за проєктами видатного українського етнографа, архітектора, маляра, графіка, мистецтвознавця, педагога, культурного діяча Опанаса Сластьона (1855-1933). Вони належать до найкращих надбань початку XX ст.

Поштовх будівництву земських шкіл в національному стилі дало зведення в Полтаві, у 1903-1908 роках славнозвісного будинку губернського земства (архітектори Олександер Ширшов, Василь Кричевський), який є клясичним зразком української архітектури того часу.

Лохвицьке земство звернулося до О. Сластьона як до авторитетного фахівця з проханням виготовити проєкти шкільних будинків. Тогочасна проґресивна українська громадськість активно підтримала ідею будівництва в містечках і селах шкіл, лікарень, інших споруд саме в національному стилі. Особливо переконливими були клопотання письменниці, етнографа Олени Пчілки (матері Лесі Українки), яка звернулася безпосередньо до Полтавського губернського земства, щоб його архітектурна комі-

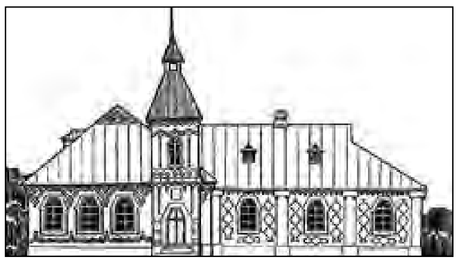
Опанас Сластьон. 1928 рік.

сія невідкладно розробила пляни будівництва малих і великих земських шкіл. Земство краю зареаґувало швидко й оголосило конкурс на створення проєктів народних шкіл в українському стилі.

Проєктуючи будинки земських шкіл для Лохвицького повіту, О. Сластьон використав архітектурні деталі ряду клясичних зразків вітчизняної архітектури, котру знав досконало, зокрема Покровської церкви у Ромнах (1764) та інших споруд церковного й цивільного будівництва.

Широкомаштабне будівництво шкільних будинків у великому на той час Лохвицькому повіті мало великий розголос, і до нього була привернута увага усієї української культурної громадськости. Різноманітні схвальні відгуки, інформації, повідомлення і оцінки цього будівництва та його ролі в піднесенні народної освіти, у відродженні національної архітектури друкували журнали „Рада“, „Рідний край“, „Світло“ (Київ), „Дніпрові хвилі“ (Катеринослав), газети „Неділя“ (Львів), „Утро“ (Харків), „Полтавський вісник“ та інші видання.

Перші шкільні будинки у Лохвицькому повіті почали зводити

Проєкт будинку земської школи для Лохвицького повіту. 1910 рік.

восени 1910 року. Згідно з подальшими плянами будівництва, у 1911 році побудували 24 шкільні комплекти. І вже 1912 року нові шкільні будинки виросли у Варві, в Городищі, Куріньці, Безсалах, Бондарях, у Гільцях, Кізлівці, Мокиївці, Токарях, Синяківщині та в інших селах повіту.

У квітні 1912 року земська управа домовилася з підрядником Й. Малиновським з Любліна на спорудження 27 шкільних будинків. Усього ж протягом 1912-1913 років у повіті було зведено понад 100 шкільних будівель з надвірними спорудами. Був задум продовжувати будівництво у 1917 році, але революції не дозволили здійснити ці пляни земства.

Принцип серійности, блискуче розроблений О. Сластьоном, не мав аналогів в тогочасній архітектурній практиці. Він вигідно контрастував з широко практикованими та офіційно апробованими типовими проектами XIX ст. У цьому мистець набагато випередив архітектурні пошуки свого часу. Як новатор, він застосовував різні варіянти плянувальних, однотипних рішень, що включали об’ємно-просторові композиції, вдалі конструктивні засоби, єдність форм на основі стилізації архітектурного й графічно-художнього цілого та окремих деталей.

Уведення на площинах стін візерунків у вигляді вишивок і мережива із відомих альбомів українського орнаменту, зібраного на

Будинок школи в селі Западинці Лохвицького району. Сучасний вигляд.

Полтавщині Оленою Пчілкою, також було небаченим до того і новим явищем. Цегляна орнаментація надавала будівлям виразної пластичної краси.

Вежі на будівлях набули символічного звучання й віддзеркалювали ролю освіти в житті людини, духовні поривання народу. Поряд із культовими спорудами земські школи надавали неповторного архітектурного силюету тогочасним селам, які потопали в зеленому мереживі садків.

До нашого часу збереглося не так вже й багато будинків колишніх земських шкіл у первозданому вигляді, спроєктованих О. Сластьоном. У значній частині міст ці унікальні споруди перебудовуються, а то й руйнуються, стоять бездоглядними. І це прикро. На цих спорудах потрібно встановити охоронні дошки з відповідними написами про історію їхнього зведення і значення для національної культури. Вони повинні бути збережені для майбутніх поколінь.

Георгій Шибанов,
Заслужений діяч мистецтв України,
Чорнухи, Полтавська область

На марґінесі...

(Закінчення зі стор. 11)

говельних і ремісничих табірних шкіл можна вважати справді подвижницьким досягненням української еміґраційної спільноти в непевні післявоєнні роки.

При зразковій співпраці батьків чи опікунів ці виховні установи згуртували нашу кількатисячну молодь і уможливили їй почати, продовжувати й здобути середню освіту та вступати в університети в Европі, США, Канаді та в інших країнах поселення. Усе це стало можливе завдяки десяткам присутніх виховників-вчителів, більшістю колишніх викладачів у гімназіях на рідних землях.

Сьогодні, споглядаючи на розкішні шкільні будинки з першоклясним модерним устаткуванням у США чи Канаді, нам тяжко уявити собі, як ті вчителі могли працювати і працювали в баракових чи казармних приміщеннях, часто без належної обстановки, і досягти рівня навчання, що зовсім не поступався стандартом теперішніх модерних шкіл.

Доказом цього є факт, що багато колишніх учнів та випускників табірних шкіл є тепер загально відомими й шанованими у різних професіях людьми і такими ж членами в усіх ланках життя і діяльности нашої еміґраційної спільноти.

Бажаємо їм багато успіхів у їхньому подальшому житті і незменшеного ентузіязму продовжувати вже добре встановлену традицію їхніх з’їздів. Очевидно – на Союзівці!

Валентин Сім’янцев – палкий борець за Україну

Повертається на рідну землю ім’я Валентина Сім’янцева – учасника національно-визвольних змагань, інженера-гідротехника, скульптора і публіциста. Хоча його ім’я внесено до 10-томної „Енциклопедії українознавства“, але у рідній слободі навіть не чули про нього.

Народився В. Сім’янцев 23 квітня 1899 року на Харківщині, у слободі Великий Бурлук. Про себе він писав у спогадах: „Хто і що зробило мене українцем? Перше всього, я ним народився. В родині говорилося, що по батьковий рід походить з Волині, що дуже правдоподібне, бо на Слобожанщину в минулому тікала людність з Волині і цілого Правобережжя. Та й знайшов прізвище волинян як Сім’яник. А по вуличному звали нас – Семенці. Батько писався Сем’янцев-Семенченко. Мама – козацького роду Давиденків, з козаків-поворотців із Південного Кавказу. У часі першої революції, десь 1906 чи 1907 року, я дістав від хресної мами, учительки, „Кобзаря“ Тараса Шевченка. Тоді уже ходив до школи. „Кобзар“ зворушував глибоко, будив якусь тугу. А вже читання „Тараса Бульби“ Гоголя, Кащенкові твори зродили тугу по козаччині, боління за утраченим. А ще далі, мрії і сподівання ліпшого в Україні – боротися за неї“.

Після розпаду Російської імперії В. Сім’янцев визнав себе громадянином новопроголошеної Української Народної Республіки і зголосився до другої сотні Богданівського полку Армії Української Народної Республіки. Пізніше відомий як активний вояк полку Чорних запорожців Залізної дивізії. Йому довелося воювати з білими і червоними у різних куточках України.

У горезвісному 1920 році В. Сім’янцев опинився у польському таборі для інтернованих вояків. Після звільнення весною 1923 року проживав у Чехословаччині, де здобув освіту інженера-гідротехніка, потім – у Німеччині, Австрії, а в 1949 році переїхав до США, де й помер 15 лютого 1992 року. Його син Радомир Сім’янцев, який проживав у чеських Подебрадах, залишив цікаві й змістовні спогади про життя в еміґрації іншої видатної постаті, замолоду пов’язаної із Харківщиною – Дмитра Антоновича. Сам же В. Сім’янцев залишив книги „Спогади Богданівця“ (1963), „Студентські часи“ (1973), „Роки козакування – 1917-1923“ (1976), „Роки в Америці“. Цей цикл спогадів став чи не першим у діяспорі за широтою охоплення історичного і біографічного матеріялу.

В еміґрації він був відомий як скульптор, графік-плякатник і портретист.

У спогадах В. Сім’янцев написав: „І чим би я виправдав своє життя, коли б добра доля не дала мені мого козакування?“.

На жаль, українських героїв у радянські часи було затавровано як „ворогів-петлюрівців“. Тож пам’ятаймо про славних синів своєї землі та будьмо гідними продовжувачами справи боротьби за українську Україну, щоб минулі жертви не стали раптом марними.

Автор цих рядків розшукує спогади В. Сім’янцева і збирає матеріяли про його життя і діяльність. Прошу всіх, хто знав нашого леґендарного земляка, відгукнутись на електронну адресу: burluck357an@ukr.net або burluck25@yandex.ru.

В’ячеслав Виноградов,
Великий Бурлук,
Харківська область

SELF RELIANCE F.C.U. САМОПОМІЧ Ф.К.К

ВІДГОМІН ІСТОРІЇ

Споруджено повстанську криївку

БАБИН, Рівненська область. – У середині минулого століття рівненська земля була рясно вкрита криївками – таємним житлом українських повстанців. Жодна з них до нинішнього часу не збереглася: радянська влада усі повстанські схрони знищила. Щоб нинішнє покоління мало уявлення про характер боротьби Української Повстанської Армії (УПА) та умови проживання її вояків, у селі Бабин Гощанського району вирішили спорудити повстанську криївку-музей.

Криївку збудовано відповідно до розмірів та устаткування, детально скопійованими з документів, що зберігаються в архіві обласного управління Служби Безпеки України. Розташовано її в місці, де повстанці переховували зброю. Недавно місцеві жителі виявили цей схрон, і віднайдена поіржавлена зброя, яку приведено в стан „небоєздатности", стала доволі виразним експонатом облаштованої копанки.

У криївці-музеї, глибина якої близько семи метрів, є повстанська амуніція, трофейні німецькі предмети, друкарська машинка, ікони, газети та листівки 1942-1943 років випуску, каганці, глечики, в яких колись варили їжу.

Обігрівається схрон глиняною грубкою. У схроні облаштовано також колодязь, систему повітропроводів, підведених до поверхні, де їх люки прикриті мохом. У маскувальному стилі вхід до схрону двері прикривають стоси дров.

Такі схрони у 1941-1944 роках слугували і як шпиталі для поранених вояків.

Євген Цимбалюк

Заступник голови Рівненської обласної державної адміністрації Степан Павлюк (зліва) взяв участь в урочистому відкритті музею-криївки і зустрівся з колишніми вояками УПА.

Експонати криївки-музею.

Дрова маскували вхід до схрону.

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ", червень 2010 р.

200 дол.	Бігун Ярослав	Washington, DC
100	Кемпер Ала	Deston, FL
55	Гайда Ігор	Easton, CT
	Стебельська Лідія	Yonkers, NY
	Вербицький Андрій	Boston, MA
50	Баранецький Володимир	Maplewood, NJ
	Луців Ірина	Norwood, MA
	Салецька Анна в світлу	пам'ять
	Ярослава Салецького	Bronx, NY
	Сосі Уляна і Іван	Providence, RI
45	Місіянович Еміль	Valatie, NY
35	Букачевський Й.	San Luis Obispo, CA
	Войчишин Юлія	Ottawa, ON, Canada
30	Гвозда Іван	Syracuse, NY
	Яхницький Д.	Winnipeg, MB, Canada
25	Бонакорса Христина	Belleville, NJ
	Ґавдяк Ігор	Columbia, MD
	Юзеневи Марта і Роман	Princeton Jct.,NJ
	Карпенко Борис	Southfield, MI
	Комічак Михайло	Mc Kees Rocks, PA
	Михальчак Микола	Manlius, NY
	Яремко Оксана	Livingston, NJ
20	Ганас Юрій	Ancaster, ON, Canada
	Каваць Михайло	Parma, OH
	Лиходій Ірина	Fort Myers, FL
	Урста Йосиф	Philadelphia, PA
	Рій Михайло	Casa Grande, AZ
	Тарасюк Юрій	Newtown, PA
	Трощук Віра	Chicago, IL
	Зобнів Анна	Pikesville, MD
15	Борден Микола	Flossmoor, IL
	Чудовська Валентина	Wethersfield, CT
	Дзюба Христина	Rochester, NY
	Ґайдич Микола	Kerhonkson, NY
	Гладун Іван	Pawling, NY
	Ярош Степан	Kinnelon, NJ
	Костюки Олександра	
15 дол.	і Теодор	Silver Spring, MD
	Ковалисько Михайло	Gaithersburg, MD
	Кучер Ксеня	Warren, MI
	Ломаґа М.	Wethersfield, CT
	Лиско В.	Cranbury, NJ
	Павлович Любомир	Union, NJ
	Раковська Олександра	Riverhead, NY
	Репета Євген	Warren, MI
	Шраменко Роман	Venice, FL
	Слиж Володимир	Woodside, NY
	Турчин Зоя	Ellenville, NY
	Яриш Іван	Rocky Hill, CT
10	Левенець Володимир	Warren, MI
	Лудчак Теодор	Elgin, IL
	Темницькі Дарія і Орест	Clifton, NJ
	Волчук Роман	Jersey City, NJ
	Білецький Володимир	St. Paul, MN
	Борачок Олег	Madison, WI
	Хома Платон	East Haven, CT
	Діяк Лариса	Schaumburg, IL
	Дубик Анастазія	Seven Hills, OH
	Феш Михайло	Tucson, Az
	Якимів Григорій	Wethersfield, CT
	Юзвін Йосиф	Rutherford, NJ
	Карачевська Галина	Chicago, IL
	Кізима Катерина	Oxford, MI
	Когут Віра	Philadelphia, PA
	Котляр Іван	New Windsor, MD
	Кузьмів Даніела	Glen Burnie, MD
	Луців Володимир	Bernville, PA
	Новосівський Тарас	Devon, PA
	Пільгуй Дмитро	Philadelphia, PA
	Правдюк А.	Montreal, QC, Canada
	Пилип'юк Марко	Weston, ON, Canada
	Руб Юрій	Belleville, MI
	Савчин-Дол Ірина	Convent Station, NJ
	Стадниченко А.	Abington, PA
10 дол.	Ткач Стефанія	Monroe Twp., NJ
8	Вацяк Ярослав	Jersey City, NJ
5	Дербіш Лідія	Toronto, ON, Canada
	Дицька Ала	Middle Village, NY
	Федорко Любомира	Redford, MI
	Гнатчук Всеволод	Fraser, MI
	Головінська Марія	Toms River, NJ
	Кандюк Богдан	Glen Spey, NY
	Клим Іванна	Glastonbury, CT
	Когут Валентина	West Hartford, CT
	Коваль Марія	New York, NY
	Козуб Володимир	Syracuse, NY
	Лещишин Михайло	Kent, WA
	Лилак Микола	Rochester, NY
	Максим'юк Стефан	Silver Spring, MD
	Маланюки Євгенія і Богдан	N. Miami Beach, FL
	Осередчук Ольга	Cranford, NJ
	Остап'юк Евфрозина	South Haven, MN
	Рудь Пелагія	Ridgewood, NJ
	Семчишин Віктор-Ілля	Hartford, CT
	Серант Анна	Astoria, NY
	Соневицька Христя	Arlington, VA
	Столяр Володимир	Parma, OH
	Татчин Степанія	Timonium, MD
	Василик Марія	New York, NY
	Вігак Василь	Utica, NY
	Винницька Патриція	Bethlehem, PA
	Залиба Ірина	Minneapolis, MN
	Лабінський Павло	Cherry Hill, NJ
	Стадник Степан	Chicago, IL
	Трач Ірина	Etobicoke, ON, Canada
	Разом:	**1,858 дол.**

Щиро дякуємо всім за фінансову підтримку „Свободи" – найстаршої української газети в світі.

Поетична творчість наших читачів

Бо правда справді гірка...

Дозволю собі переслати вам вірш мого лондонського односельчанина, очевидця Голодомору і ветерана Дивізії „Галичина". На мою скромну гадку, це у спрощеному вигляді те саме, що кожен з нас у якійсь мірі думає й відчуває, – споглядаючи на все те несусвітнє, що діється на нашій українській землі. Знаю, що часом містите такі зразки „голосу народу". Отже, сподіваюся, що й тут звернете увагу не на літературний рівень, а на актуальність теми.

Л. Храплива-Щур

Зажурилась Україна,
Бо погані вісті:
Взяли в руки її владу
„Регіоналісти".
Чорне море вже продали
Землею торгують,
Всі заводи без роботи,
Люди голодують.
Бог дарунок дав нам з неба
За наші молитви;
Не зуміли в руки взяти
Державу без битви.
Скільки літ нам ще потрібно
В ярмах бідувати,
Щоб здобути рідну землю,
Себе шанувати?
Як себе не пошануєм,
Світ з нас посміється,
Скажуть: „Той не вартий волі,
Хто з собою б'ється!"
Співаємо, що „Ми, браття,
З козацького роду",
Що зводили важкі битви
На захист народу.
Був Бандера, УПА була,
Бійців славних мали,
Молоденькі в лісах жили,
В боях полягали.
Ті, що кров з народу пили,
Всі медалі носять;
Ті, що кров свою пролили,
Куска хліба просять.
Про героїв, що спочили,
Ми пісні співаєм,
А про тих, що пережили,
Легко забуваєм.
Замість слави – їх плюгавлять
В рідній Україні,
Бо брехати добре вміють
І панують нині.
П'ють горілку брати мої
І п'яними бродять,
Їх жінки діток невинних
Каліками родять.
І хваляться, що освіту
За всіх вищу мають,
А помилки щодня роблять –
І не помічають.
Щиру правду для вас пишу
Про гірку подію.
Що я бачу – про те пишу –
Як зі серця вмію!

Михайло Федів,
Лондон, Онтаріо, Канада

Терновий вертеп поета Г. Чубая

РІВНЕ. – Уродженець села Березини Радивилівського району Рівненської области Грицько Чубай за свій 33-річний вік створив цілу ґалерію поезій. Але не всі з них дійшли до читача через переслідування.

Писати він почав у ранньому віці, коли навчався у Козинській середній школі. Йому не вдалося вступити до Київського університету. Причина – виступ перед пам'ятником Тарасові Шевченкові, де він розповів правду про творчість Кобзаря.

У Радивилові він написав антирадянську за сутністю поему „Вертеп", яку з великим успіхом читав у Львові у середовищі молоді. Там він познайомився з подружжям Калинців – Ігорем та Іриною, братами Горинями, В'ячеславом Чорноволом. Після видання „Скрині" – одного з перших самвидавівських журналів України, у Г. Чубая провели обшук, почали переслідувати поета.

Важкі умови життя змусили його працювати деякий час на будовах Сибіру, що зруйнувало його здоров'я. У 1979 році Г. Чубай спробував вступити до Московського літературного інституту і потрапив в групу-семінар відомого російського письменника Анатолія Жиґуліна, який називав Г. Чубая найталановитішим у своєму потоці.

Проте на третьому році навчання, 16 травня 1982 року, Г. Чубая не стало на білому світі. Поховали його на Сихівському цвинтарі. За клопотаннями родини та Львівської організації Спілки письменників України Львівська міська рада дозволила у грудні 1995 року перенести останки поета на

Грицько Чубай

Личаківський цвинтар, де у 2007 році на могилі поета встановлено пам'ятник.

У 1990 році вийшла книжка Г. Чубая „Говорити, мовчати та говорити знов", перекладена опісля польською та еспанською мовами, у 1999 році – „Плач Єремії", у 2008 році – збірка поезій для дітей „Скоромовка не для вовка".

„Назва першої книги сповна відповідає характерові поета, – розповідає житель села Козин Юрій Фусік, – він вмів вислухати, поспівчувати, а ще більше вмів влучно говорити і діяти. На Великдень він вдягав вишиту сорочку, на Різдво ходив у вертепному гурті і сам змайстрував вертеп у старовинному стилі. Про нього слова з відомої пісні Степана Гіґи: „Я любив вас усіх, та найбільше любив Україну. Певно, в цьому і є та найважча провина моя".

Євген Цимбалюк

ПОЕТИЧНИЙ ДЕБЮТ

„Мене покликав шал доріг"

Артур Шаповал народився 24 липня 1993 року в Черкасах, у червні закінчив загальноосвітню школу. Разом з віршами, надісланими до „Свободи", він написав про себе: „В ранньому віці почав цікавитися футболом, став членом літературної студії „Дебют". Отримував перший досвід кохання і праці. Улюблений автор – Василь Симоненко". Нижче вміщено кілька перших віршів поета-початківця.

На Майдані

Колючий простір
Сірезний покрив
Суворий вітер
Всі сльози витер
Немов кайданами
Повіки очі вкрили
Немов залізний кляп
В душі навік застряг.
Батьки за нашу волю бились
а нам вона сама звалилась
та люди стали голомозі
і волю захистить не в змозі.
Свобода снилася віками
А ми її вбиваємо думками
В свободі маємо життя
Та кинуть хочем в небуття.

Недоречні жарти

– Здорова була, бабо Валю!
– Не хворій, дитино.
Я про тебе заспіваю.
Дай, Боже, сили тобі, сину...
Тоді ми часто глузували
і жартом ті слова сприймали,
про неї пісеньки складали
і під ґітару їх співали.
На поминках у баби Валі
у хаті, не в парадній залі,
збагнули, як мужі статечні,
що жарти були недоречні.
Відтоді як пішла на небо
ніхто і згадки не зберіг.
А ми тоді ж і закопали
ґітари наші під поріг.

Ветеран

На площі дід із бородою
був ніби той старезний дуб:
кора здавалась молодою,
а стовбур – ніби із жилавих труб.
Невже душа його зчерствіла,
коли він стільки бачив сліз?
Невже вона в тузі не мліла
коли людей на смерть він віз?
На мене, краще в боротьбі
за свій нарід життя лишити,
ніж у затаєній ганьбі
пеньком старезним жити.

Йду за коханням

Невпинною рікою
Любов ішла за мною.
Несла щось із собою,
Мені не даючи спокою.
Я вже сказати був готовий,
Щоб не несла тривоги знову,
Та раптом відібрало мову
не можу мовити і слова.
Й вона не вміла говорити
і кликала лише любити...
Тепер вже я іду за нею –
не можу без кохання жити...

Зустріч

Коли життя стало бентежним,
мене покликав шал доріг,
хотів свободи до безмежжя
і рідний перейшов поріг.
Квиток на потяг – в один бік...
поглянув зверху на поличку:
„О Боже, який дивний збіг?
А ти що робиш тут, Марічко?"
Пояснень жодних не було,
за вікнами шуміла злива,
я миле цілував чоло,
а інше було неважливе.

Артур Шаповал,
Черкаси

Думка про наше сьогодення

І хоч ми є, та мов нема,
Бо нас байдужість обійма.
За кожним роком пройде рік,
Родити будемо калік.
Козацьку волю, кров дідів
Ми десь залишимо між снів,
Де у могилах слід віків,
І громом б'ється правди гнів.
А ми хоч є, то мов нема,
Бо не скидаємо ярма.
А ми безрадісні й сумні,
І потакаємо брехні...
Чому ж брехня нас вічно б'є?
Тому, що ми - такі, як є.

Василь Шляхтич,
Зелена Ґура, Польща

Книжки, надіслані до бібліотеки „Свободи"

Мирослава Мудрак. „Понад кордонами". Модерна українська графіка, 1914-1945. Видавництво „Критика", Київ, 2008 рік.

Літопис Бойківщини. Журнал, присвячений дослідам історії, культури і побуту бойківського племени. Ч. 1/78(89) 2010 рік. Видає товариство „Бойківщина", США–Канада-Україна.

Літопис УПА. „УПА і запілля на ПЗУЗ 1943-1945". Нові документи. Нова серія, том 14. Київ-Торонто, 2010 рік.

Літопис УПА. „УПА в світлі словацьких і чеських документів (1945-1948). Книга перша, з українським і англійським вступом та резюме. Торонто-Львів, 2010 рік.

Олександер Іщук, Володимир Іванченко. „Життєвий шлях Галини Голояд (Марти Гай)". Книга 10. Серія „Події і люди". Видавництво „Літопис УПА", Торонто-Львів, 2010 рік.

Михайло Крат. „Козацькому роду нема переводу". Спогади вояка Армії Української Народної Республіки. Батезда, Мериленд, 2010 рік. З друкарні „Компютопрінт", Кліфтон, Ню-Джерзі.

Товариство приятелів Генерального консульства України в Чикаґо-„Клюб 500". „Коротка історія, 1992-2009". 17 років відданої праці громади для незалежної України. Чикаґо, 2009 рік.

Іван Смолій. „Галичина на зламі епохи", вибрані твори. У книжці представлено проблеми боротьби у воєнний час. Видавництво ім. Олени Теліги, Київ, 2009 рік.

СТОРІНКИ ІСТОРІЇ

Як тебе не любити, Києве...

Відомий києвознавець Дмитро Малаков у квітні дав інтерв’ю кореспондентці тижневика „Дзеркало тижня“ Ірині Кириченко, у якому дослідив течії у діях більшовицької влади, котрі призвели до незворотніх змін у вигляді і характері української столиці. Подаємо окремі відповіді Д. Малакова, узяті з цього інтерв’ю.

Архітектурна композиція вулиці Банкової – давнє і нове.

На превеликий жаль, Київ не продукує керівників з власного середовища. Вони приходять ззовні – чужі, байдужі. За всю історію Києва містом ніколи не правили кияни.

Звернімося до радянської історії. У 1934 році Київ став столицею УСРР, і до міста прибула керівна група з Харкова. Коли харків’яни перетинали Дніпро, провідник Комуністичної партії України Павло Постишев, подивившись з вікна вагона на численні храми та дзвіниці, які височіли над зеленими київськими горами, сказав, що місто повинно мати „соціялістичний“ вигляд. Почали руйнувати храми, до того ж переважно українського бароко, – те, що найцінніше і найдорожче. Серед них були шедеври – Михайлівський Золотоверхий собор, Благовіщенський собор на Подолі, Пирогоща – пам’ятки, які походять з XI-XII ст.

Натомість почали виникати архітектурні „монстри“ на зразок споруди НКВД – зараз там Будинок уряду. В історичному центрі Києва, на Михайлівській площі, мав постати урядовий майдан з Будинком уряду на місці знищеного заради цього Михайлівського Золотоверхого собору. Зникала і київська традиція цегляних фасадів.

У 1941-1945 роках змінилося корінне населення Києва. 1914 року в місті було 623 тис. жителів, потім ця чисельність зменшувалась і почала зростати вже у 1930-их роках. У 1940 році у столиці було 930 тис. населення. А коли почалася війна, до війська пішло 200 тис. киян, 325 тис. евакуювалося на схід, 100 тис. київської молоді вивезли до Німеччини, понад 100 тис. киян нацисти розстріляли в Бабиному Ярі.

Наприкінці 1943 року в Києві залишилося 180 тис. киян. По війні, звичайно, люди поверталися з фронту та евакуації. І на той час столиця втратила носіїв живої пам’яті, міської культури та традиційного київського побуту. Повоєнне відновлення міста вимагало великої кількости робочих рук – їх постачало село. Колгоспники тоді були позбавлені пашпортів, і молодь втікала до Києва, щоб вступати до ремісничих училищ. Я пам’ятаю таблички у парках і скверах: „По газонах не ходити“, „На траві не лежати“. Приїжджі з сіл „бенкетували“ на траві з батоном та оселедцем – столичною смакотою, не маючи навичок життя в місті. М’якенька травичка вабила більше, ніж міське каміння...

Київ не українізувався після Другої світової війни: новоприбулі кияни намагалися швидше перейти на російську – „міську“ – мову, бо здавна зрусифікованому Києві, вони соромилися розмовляти українською – „сільською“.

Справжні кияни досі не сприймають лівий бік Хрещатика – це „радянський самопал“, там нічого немає від тогочасної европейської архітектури: влада боялася „західнього впливу“. Тоді Микита Хрущов керував Україною, і архітектори зуміли донести до нього, що традиційна українська кераміка – це диво, якого немає ніде в світі. Так і виник новий Хрещатик – з облицьованими візерунчастою керамічною плиткою, фасадами та химерними керамічними прикрасами, схожими на кремові торти.

Наприкінці 1950-их років Київ став містом-мільйонником. Він продовжував „висмоктувати“ робочу силу з сіл – треба було розбудовувати житловий фонд, нові заводи і фабрики. Для новоприбулої молоді, яка вчилася і працювала у столиці, стала замість гимну пісня на слова Дмитра Луценка „Як тебе не любити, Києве мій“. Ще була жива київська традиція милуватися красою Лівобережжя з наддніпрянських круч. Але кручі засадили деревами, і міська традиція пішла в забуття.

Що відбувається зараз з містом? Коли були генеральні пляни забудови столиці (а вони ведуть початок іще з XIX ст.), неможливо було спорудити будівлю там, де це не передбачено. Так тривало до середини 1990-их років, а далі настав час „архітектурного хуліганства“. Тодішній міський голова Києва Олександер Омельченко затвердив постанову „про ущільнення забудови центру міста“. На практиці це означало зникнення київських подвір’їв, спортивних та дитячих майданчиків, скверів. У новозбудованих „монстрах“ живуть не люди, а гроші, – нерухомість стала вкладенням капіталу. Тож не світяться ввечорі вікна „висоток“.

Хрещатик, 1987 рік. Фото: Микола Козловський.

Новий час змінив людей і уявлення про справжній дух Києва. Раніше вважалося, що київське дерево – святиня. Це пішло ще з древлянських часів, коли для людини був звичним прихисток під зеленою кроною від пекучого сонця та від дощу. Дерева – справді гордість Києва. Раніше, щоб знищити дерево у столиці, потрібен був дозвіл. А тепер безкарно вирубують цілі гаї...

Будівлі, що зводяться зараз у Києві, – це дурно викинуті гроші, які, на превеликий жаль, породили своєрідний прошарок проєктуючої братії, яка відверто знущається з киян. Вважається, що до 20 поверхів прибутків немає, а чим вищі і дорожчі будинки, тим більший гонорар архітектора. А замовник, отой анонімний інвестор, – переважно приїжджий зі сходу країни, не має уявлення ні про міську культуру, ні про естетику.

А запросити для розбудови міста чужоземних архітекторів – корпоративно невигідно.

На цей стан накладається і переміщення населення столиці: київська молодь їде за безцінь працювати на Захід, натомість її робочі місця, від найвищих крісел до прибиральників, заповнюють вихідці зі сходу країни – донеччани, луганчани, харків’яни. Саме ці люди сьогодні диктують Києву свої правила поведінки, життя, політики, моралі. І з появою саме цього прошарку людности Київ докорінно змінився.

До речі, істотним є вплив села на міську культуру, адже приїжджі ставали також і архітекторами. У 1950-ті роки зводилися будинки, де вхід робили не з вулиці, а з двору. Суто ментально це був подвійний поріг безпеки, оскільки на сільському обійсті спершу йдуть ворота, подвір’я, а вже далі – хатні двері... Ті, хто виріс у „безповерховій“ хаті, не сприйняв міських бальконів і хутко зробив з них не засклену веранду, так комору. Як наслідок – назавжди загинули гарні фасади старих будинків.

Наприкінці 1990-их років у столиці почали знищувати крамниці на перших поверхах житлових будинків (там відкрили залі гральних автоматів, кав’ярні та банки). А де ж купувати хліб насущний? І тут з’явилися ятки. Знову ж – сільська традиція: крамниця має стояти окремішньо... Хоча проблема глибша – продавці у цих торгових точках колись були нашою науковою та виробничою інтеліґенцією, змушеною змінити фах у непевний час... За неміською ментальністю в центрі Києва знищено трамвайний і тролейбусний рух: тим, хто змалку ходив до школи за кілька кілометрів від рідної хати, здавалося „панською примхою“ можливість не ходити пішки, а проїхати одну-дві зупинки міським транспортом.

Поступово міські традиції, правила поведінки і моралі старих киян розчинилися в масі новоприбулих.

Раніше, коли кияни частіше ходили центральними вулицями, їхню увагу привертали фасади будинків з архітектурними прикрасами, символікою, створеними для тих, хто закінчив гімназію чи університет. Це були ілюстрації до тих знань, які прийшли з підручників історії, зокрема й стародавнього світу, а також з художньої літератури. Старі будинки прикрашали фігури тварин, атланти, каріятиди – і це була мова міста, зрозуміла освіченим людям.

Сучасні діти часто-густо позбавлені й міських подвір’їв, самого відчуття, що це їхня батьківщина. Я виростав на вулиці з забудовою початку 1930-их років, але були двори. І коли ми йшли грати у футбол з сусіднім двором, ми ніби перетинали кордон.

Молодь, як і решту киян, не цікавить історія міста, – та вивчати її стає проблематично. У 2001 році було видано шкільний посібник „Нариси історії Києва“ для 7-11 кляс, в яких вивчають києвознавство. Наклад був мізерний – по одному-два примірники на школу. Науковці Музею історії Києва до 2007 року щотижня публікували в газеті „Українська столиця“ по два-три матеріяли з історії Києва, дописували і до „Вечірнього Києва“, і до „Хрещатика“. З приходом до влади міського голови Леоніда Черновецького вони втратили газетну трибуну. Посадник ліквідував і цікаву телевізійну програму „Київські мініятюри“, яка 11 років ішла на телеканалі „Київ“. Закриваються книгарні.

Взагалі київська влада продукує вкрай неґативне ставлення до міста, до культури, а наша незалежність стала часом, коли від нас нічого не залежить.

НЕЗАБУТНІ ІМЕНА

Володимир Винниченко – письменник філософ, революціонер, державний діяч

В липні виповнюється 130 літ від народження Володимира Винниченка – однієї з найбільш значних, популярних і водночас суперечливих, трагічних постатей в українській літературі та історії національно-державного відродження. Письменник-романіст, автор новель та драматичних творів, філософ, публіцист, художник В. Винниченко – визначний політик і державний діяч. Він не лише мистецьки зобразив свою добу, а й був активним її творцем. В. Винниченкові, за словами академіка Миколи Жулинського, судилося долею бути „розіп'ятим на хресті політики та літератури". З думкою про возвеличення нації, піднесення України на рівень европейських держав писав В. Винниченко свої твори, боровся за державну незалежність і помер у забутті й вигнанні на чужій землі. Повернення в Україну його імені означало не лише відновлення історичної справедливости, а й збагачення культурної скарбниці народу. Проте й досі далеко не всі твори майстра видані в Україні, досі його доробок залишається до кінця не прочитаним, не осмисленим.

Народився Володимир Винниченко 26 липня 1880 року в Єлисаветграді (нині Кіровоград). Батько письменника замолоду був безземельним наймитом. Він переїхав до міста і одружився з вдовою Євдокією Павленко, яка мала трьох дітей. Спільною дитиною був у них тільки В. Винниченко.

Спочатку хлопчик навчався в початковій школі, а згодом у чоловічій клясичній гімназії. Це був доволі демократичний навчальний заклад, у якому здобували освіту не тільки діти дворян та чиновників, а й міщан, цеховиків, навіть селян. У різний час у гімназії навчалися польський поет Ярослав Івашкевич, Нобелівський лавреат фізик Ігор Тамм, творець ракетної установки „Катюша" Георгій Лангемак.

Гімназійне начальство, учителі, а за ними й учні зустріли простого малого українця насмішками. Його українська вимова, бідний одяг та інші ознаки простого походження викликали ворожість. Усвідомлення свого становища викликало протест: бійки з учнями, розбивання шибок у вчителів.

У старших клясах він взяв участь у революційній організації, написав бунтарську поему, за яку згодом його виключили з гімназії. Мусів заробляти на шматок хліба наймитуванням у поміщицьких маєтках. Попри скруту, він не залишив навчання і склав іспит екстерном матуру в Златопільській ґімназії.

1900 року В. Винниченко вступив на юридичний факультет Київського університету, де увійшов до новоствореної Революційної української партії, симпатії якої були на боці европейської соціял-демократії. У лютому 1902 року В. Винниченка заарештували й кинули до Лук'янівської в'язниці. Певна річ, з університету відрахували, а восени забрали на військову службу. Тут він продовжував революційну роботу, але чергового арешту не став чекати й утік з батальйону, щоб податися в Ґаличину. То була перша еміґрація письменника. Відтоді він став професійним революціонером.

Паралельно В. Винниченко займався літературною діяльністю. Восени 1902 року він надрукував своє перше оповідання „Сила і краса" в журналі „Кієвская старіна".

У Львові В. Винниченко налагодив зв'язки з галицькими партіями, писав брошури й листівки, які сам нелеґально доставляв в Наддніпрянщину. Його знову заарештували і ув'язнили на два роки.

З 1906 року виходять одна за одною п'ять книжок його оповідань. Ім'я В. Винниченка стає популярним, про нього позитивно відгукується критика. Так, Леся Українка зауважувала: „Тільки талант міг створити ці живі фігури, ці природні діялоги й, зокрема, цю широку картину ярмарку". А Михайло Коцюбинський писав: „Кого у нас читають? Винниченка. Про кого скрізь ідуть розмови, як тільки річ торкається літератури? Про Винниченка. Кого купують? Знов Винниченка".

І на еміґрації, і після повернення додому письменник, крім оповідань, створив низку психологічних драм та романів. Ці твори були новаторськими, незвичними в тодішньому літературному процесі, тому й сприймалися неоднозначно, провокували суперечки, словом, були помітними.

Неґативну критику В. Винниченко сприймав дуже болісно й був момент, коли він ладен був писати російською мовою, тим паче, що в російських виданнях його твори в той час друкували доволі охоче. У листі до М. Коцюбинського зізнавався: „Надокучила мені сльозливо-розсерджена критика українська. Надокучили всякі перепони і цензури моральної поліції всяких добродійних дурнів і лицемірів. Хай їм біс! Коли випихають, то я й упиратись дуже не буду".

Друзі переконали В. Винниченка відмовитися від цього імпульсивного рішення. Патріот і меценат Євген Чикаленко виплачував молодому письменникові значну стипендію, аби лише той залишився у рідній літературі. Поступово популярність перевищила неприйняття. Романи В. Винниченка користувалися небаченим попитом, драматичні твори з успіхом йшли у театрах Києва, Харкова, Москви, їх перекладали і ставили у Західній Европі.

До початку Першої світової війни В. Винниченко перебував в еміґрації. Час від часу нелеґально приїздив в Україну, інколи – разом з Розалією Ліфшиць, з якою одружився 1911 року (вона була студенткою Сорбонського університету й готувалася стати медиком). З 1914 року письменник перебував на нелеґальному становищі в Москві й Україні.

Після березневої революції 1917 року В. Винниченко очолив перший уряд Української Народної Республіки – Генеральний Секретаріят. Саме він був автором майже всіх декларацій та універсалів УНР – блискучих зразків европейської демократії. Трохи згодом, після повалення гетьмана Павла Скоропадського, В. Винниченко, уже разом з Симоном Петлюрою, ще раз очолив уряд УНР – Директорію.

Якраз у цей період разюче й фатально для України і для нього самого виявилися суперечності світогляду В. Винниченка. Усе життя він самовіддано обстоював два ідеали: національний і соціяльний (розвиток національної мови, культури, українську демократичну державність і визволення гнобленого народу, соціяльну справедливість). Але і доля судила жертвувати одним заради іншого, а в результаті втратити і те, й те.

Влітку 1917 року В. Винниченко вів у Петроґраді важкі переговори з Тимчасовим урядом з метою домогтися автономії для України бодай у межах федеративного союзу з Росією. Заради цього відмовився навіть від національних збройних сил. Але росіяни були категорично проти. Захопивши владу у жовтні 1917 року, Володимир Ленін спочатку підступно визнав Центральну Раду, а вже в грудні почав війну проти України.

На початку лютого 1918 року до Києва вдерлися російські більшовицькі війська й почали безглузде варварське бомбардування беззахисного міста, вбивали киян за українське слово, вишивану сорочку, портрет Тараса Шевченка.

В. Винниченко вийшов у відставку і виїхав за кордон, де створив тритомну мемуарно-публіцистичну працю „Відродження нації", у якій проаналізував перипетії становлення української державности, критикував радикальні дії С. Петлюри.

У 1920 році він вирішив повернутися. У щоденнику 3 червня 1920 року він писав: „І знов для мене та сама трагедія, що протягом майже двох років стільки разів роздирала мене. Іти з російськими большевиками – душити своїми руками свою націю, самого себе. Іти з петлюрівщиною, реакцією, – душити революцію, душити самого себе, душити те, що я вважаю добрим для всієї людськости".

Кількох місяців вистачило досвідченому політикові, щоб зрозуміти суть нового комуністичного режиму. В. Винниченко відмовився від праці в маріонетковому уряді і виїхав за кордон, уже назавжди. Відтоді жодних прокомуністичних ілюзій він уже не мав. Більше того, задовго до Другої світової війни одним з перших заявив про небезпеку для світу комуно-фашистської чуми.

Як і раніше, він залишався найпопулярнішим автором, його книги видавалися багатьма видавництвами й величезними накладами. Протягом 1926-1928 років побачило світ „Зібрання творів" у 28 томах.

У 1933 році В. Винниченко написав відкритого листа до московських вождів, у якому звинувачував їх в організації геноциду проти українського народу. За це сталінська влада назвала письменника „старим вовком української контрреволюції", видання його творів було припинено, усі книги вилучено з бібліотек і знищено, навіть згадувати його ім'я заборонялося. Так тривало понад півстоліття.

В. Винниченко залишився без засобів до існування, в самотності (більшість українців-еміґрантів мали його за зрадника). Допомагали вірна дружина, творчість і давня селянська працьовитість. Винниченки на останні гроші купили запущену садибу у містечку Мужен, неподалік від Канни на

Володимир Винниченко

півдні Франції. Розвели сад і город. Дітей у родині не було. Більшість часу забирала фізична праця. Але кожного дня він викроював кілька годин для творчости.

Протягом свого життя В. Винниченко написав понад 100 оповідань, п'єс, сценаріїв, статтей і памфлетів, тритомник „Відродження нації", двотомну філософську працю „Конкордизм", 14 романів. Близько 10 романів і досліджень залишилися в начерках. На екранах Німеччини у 1922 році демонструвався фільм „Чорна Пантера". В українських та російських театрах до початку 1930-их років його п'єси ставили Микола Садовський і Гнат Юра, Лесь Курбас, співпрацювали з драматургом Костянтин Станіславський і Володимир Немирович-Данченко.

Митець захоплювався не тільки літературною творчістю, а й малярством. Створив близько 100 картин. Акварельні й олійні пейзажі, портрети, натюрморти й графічні композиції не раз експонувалися у Франції й за її межами. Їхню художню досконалість визнавали видатні художники Поль Сіньяк та Пабло Пікасо.

Під час окупації Франції фашистами В. Винниченко категорично відмовився з ними співпрацювати, за що перетерпів ув'язнення в концтаборі. Помер письменник 6 березня 1951 року в своїй оселі.

Величезний архів мистця довгий час зберігався у Колюмбійському університеті (США). Після відновлення незалежности за заповітом дружини його було перевезено в Україну.

Видатний український літературознавець Григорій Костюк так оцінював творчий доробок майстра: „Винниченко у своїх творах, як мало хто з його сучасників, зобразив національну й соціяльну неволю українського народу як органічну єдність його трагедії. Він умів схоплювати соціяльні конфлікти своєї доби, розкривати її болючі рани, таврувати людські пороки. Він умів, як мало хто, зобразити людські страждання, оголювати душевні рани, розкривати таємні нестерпні муки людини й бачити такі глибини трагедій і катастроф яких наша література ще не знала. Він умів у нашому житті, у нашій літературі зосереджувати свою творчу увагу на багатьох вічних загальнолюдських проблемах і тим витягав нашу відсталу літературу на великий світовий тракт".

Василь Пахаренко,
професор Черкаського
національного університету
ім. Богдана Хмельницького,
Черкаси

МІСТА І СЕЛА УКРАЇНИ

На давній козацькій землі

ЗАПОРІЖЖЯ. – Вперше я побував у Запоріжжі в 1990 році, коли там проходив фестиваль сучасної української пісні „Червона рута". Уже тоді мене вразила байдужість місцевих мешканців. На фестиваль приїхали з різних куточків України сотні людей, але з запоріжців відвідували концерти фестивалю лише одиниці. А на екологічну ходу, яку ми провели задимленим і чорним містом, узагалі не прийшов ніхто з місцевих жителів. Більш того, вони вголос висловлювали невдоволення „бандерівськими провокаціями".

Земля ця з давніх-давен полита кров'ю звитяжних предків. Але вороги-завойовники плюндрували її з особливою жорстокістю. Після того, як за наказом російської імператриці Катерини II було зруйновано 1775 року Запорізьку Січ, окупаційна влада інтенсивно завозила сюди людей інших національностей. Недарма Тарас Шевченко гірко зауважив: „А на Січі мудрий німець картопельку сіє"…

Коли для всього українського народу Запорізька Січ і острів Хортиця, на якому вона розташовувалася, є вособленням козацького духу, втіленням нескорености і звитяжности предків, то для більшости сучасних мешканців Запоріжжя – це лише місце їхнього проживання. До речі, не найкраще за екологією. Але на металюрґійних підприємствах міста добре платять. І людям цього досить.

Востаннє я був у Запоріжжі минулого року. Тепер це не таке страшне місто. Його причепурили, похмурі і чорні будинки сталінської доби пофарбували. Але люди залишилися майже такими, як і 20 років тому, – байдужими і безініціятивними. Тож я зовсім не дивуюся, що пам'ятник Сталінові комуністи поставили саме в Запоріжжі. Населенню, яке не знає свого коріння і своєї історії, все одно.

Нищення всього українського тут триває здавна. Місто, яке москалі збудували на місці козацької вольности, назвали Олександрівськом. А землі Війська Запорізького заселяли молдаванами, сербами, греками і, звичайно ж, росіянами. Острів Хортицю з навколишніми землями материкових берегів Дніпра, німкеня Катерина 1789 року подарувала релігійній течії менонітів з Німеччини. З грудня 1916 року меноніти продали подарунок цариці – острів Хортицю – містові за 772,350 рублів (584 кілограми золота за тогочасним курсом). 1917 рік вони вже зустрічали в Канаді.

Події громадянської війни в Україні вилонили з цього краю звитяжців, що боролися за волю України не гірше за леґендарних предків. Перший кінний полк Чорних запорожців, очолюваний полтавчанином Петром Дяченком, брав участь у Першому зимовому поході армії Української Народної Республіки.

Але є ще тут свідомі українці, сильні духом. Один з них – Олександер Щербина. Він провів мене Хортицею, розповів про її святі місця. Археологи виявили тут храм просто неба, якому понад 4,000 років! О. Щербина показав високовольтну електролінію до підприємств Запоріжжя, яку було б доцільніше прокласти в обхід острова, але проклали саме через Хортицю, щоб знищити її енерґетику. Та й знамениту гідроелектростанцію, на думку О. Щербини, збудували тут навмисне. Дніпровські пороги інтенсивно насичували цю землю киснем, тож недарма люди тут народжувалися могутніми. Тепер порогів немає, як і багатьох інших святих для українців місць.

Згадаймо, до якого жалюгідного стану були доведені за радянського часу давні столиці – Чигирин, Батурин, Глухів. Тепер в Запоріжжі стоїть пам'ятник комуністичному тиранові – ще один іржавий цвях в домовину української духовности.

Олександер Вівчарик

Лінію високої напруги навмисне поставили над Хортицею.

Залишки древнього храму на Хортиці.

Краса гуцульських церков

ЯРЕМЧЕ, Івано-Франківська область. – На тлі мальовничих гір невелика дерев'яна церковця св. Іллі у Дорі і справді має вигляд казкового дива.

Храм збудовано в гуцульському стилі, з ґонтовим покриттям. А всередині заворожує нетиповий іконостас овальної форми з іконами, виконаними технікою випалювання та оздобленими пласкорельєфною різьбою, а також – дерев'яна люстра у вигляді гуцульських свічників.

Церква належить спільноті ченців-студитів Святоуспенської Унівської Лаври. Троє ченців до новоствореної у Дорі обителі уперше приїхали 1935 року. Зараз їх четверо. Один з них розповів мені про ієродиякона Мирона (Михайла) Деренюка – колишнього настоятеля монастиря, якого місцеві жителі вважають святим, бо цей ревний монах Божою силою виганяв злих духів, про подвижника Порфирія Чучмана, якого комуністична влада двічі запроторювала до тюрем за несхитність віри.

Водоспади в Яремчі. Фото: Олександер Вівчарик

Церква св. пророка Іллі в Дорі.

Церкву, збудовану 1938 року, комуністи двічі намагалися розібрати, та місцеві жителі не дозволили вчинити святотатство.У Карпатах багато дерев'яних храмів. Гуцули особливо дбали про красу Господнього дому.

Під шум води, що б'ється в ущелинах між могутніми камінням, падає згори, закипаючи шумовинням, радує тихою красою і святістю церква Успіння Пресвятої Богородиці, збудована 1911 року. Увагу привертає також іконостас XVIII ст. роботи невідомого іконописця.

В селі Дорі є гарна церква св. апостолів Петра і Павла. Її збудовано 2000 року в найкращих традиціях. Церква Чуда св. архистратига Михаїла збудована 1844 року.

У церкві-каплиці Новомучеників українського народу встановлено унікальний іконостас, привезений з США, ікони до якого виконав відомий художник і мистецтвознавець Святослав Гординський.

На жаль, мені не вдалося відвідати всі храми у Дорі. Але в церкві пророка Іллі побував. І насилу пішов з неї, так мені було добре і затишно.

Олександер Вівчарик

Ділимося сумною вісткою, що
4 липня 2010 р. в Staten Island, NY,
на 87 році життя відійшла у вічність

СВ. П.

ІРИНА МОРОЗ

з дому ГАВРИЩУК

дружина св. п. мистця Михайла Мороза.

Залишила у смутку:
- сина – Ігоря
- двоюрідну сестру – Дарію Савку з родиною
- також родини – Тарновецьких, Букоємських і Морозів.

Вічна Її пам`ять!

Замість квітів в пам`ять Ірини Мороз родина проситъ складати пожертви на Український Католицький Університет у Львові.

---

12 червня 2010 р. померла
моя найдорожча ДРУЖИНА

СВ. П.

МАРІЯ ГУЛЕЙ

Громадська діячка, понад 5 років
керувала гуртком вишивальниць
у Суспільній Службі в Торонто, Канада.

В Її незабутню пам'ять складаю 500 долярів
на Видавничий фонд „Свободи".

Вічна Їй пам'ять!

Дмитро Гулей, Торонто Канада

Шановні читачі!

Висилаючи до „Свободи" спомини і співчуття з приводу відходу своїх близьких і друзів, не забувайте підтримувати видання тижневика пожертвами на пресовий фонд!

Редакція

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

АНДРІЙ ПРИШЛЯК, член 277 Відд. УНС Т-ва св. Івана Хрестителя в Гартфорді, Кон. Помер 30 листопада 2009 р. на 60-му році життя. Нар. в 1949 р. в Німеччині. Членом УНС став в 1989 р. Залишив у глибокому смутку батька Александра, маму Анну Пришляк, сестер Ісю Пришляк і Марту Мостович. Похорон відбувся 7 грудня 2009 р. на цвинтарі св. Михаїла в Glastonbury.

Вічна Йому пам'ять!

Секретар

ІВАН 'ROCKY' РУДАКЕВИЧ, член 161 Відд. УНС Т-ва св. Василія в Амбрідж, Па. Помер 12 листопада 2009 р. на 88 році життя. Нар. в 1921 р. в Амбрідж, Па. Членом УНС став в 1939 р. Залишив у глибокому смутку сина Давида, дочок Марію і Катерину, брата Едварда і шваґра Говарда Фрей. Похорон відбувся 16 листопада 2009 р. на цвинтарі свв. Петра і Павла в Economy Borough, PA.

Вічна Йому пам'ять!

Секретар

ІРЕНА ЛУЦІВ, член 339 Відд. УНС Т-ва св. Василія у Філядельфії. Померла 1 лютого 2010 р. на 78-му році життя. Нар. в 1931 р. у Делатині, Україна. Членом УНС стала в 1979 р. Залишила у смутку доньку Іванку, братів Володимира і Михайла з родинами. Похорон відбувся 4 лютого 2010 р. на цвинтарі St. Mary's у Fox Chase, PA.

Вічна Її пам'ять!

Секретар

ЕДВАРД Й. ЩЕРБА, член 173 Відд. УНС Т-ва св. Володимира у Вілмінґтоні, Дел. Помер 26 лютого 2010 р. на 77 році життя. Нар. в 1932 р. у Вілмінґтоні, Де. Членом УНС став в 1950 р. Залишив у глибокому смутку сестру, синів Стефана, Едварда, Ґеральда і Йосифа, дочок Керен і Ненсі. Похорон відбувся 4 березня 2010 р. на Delaware Veterans Memorial Cemetery Bear, DE.

Вічна Йому пам'ять!

Секретар

ІВАН МАКІТКА, член 264 Відд. УНС у Карнеґі, Па. Помер 19 лютого 2010 р. на 87 році життя. Нар. в 1923 р. в Карнеґі, Па. Членом УНС став в 1941 р. Залишив у глибокому смутку дружину Аґнес, дочок Барбару і Карен, сестер Розу, Настасію, Дороту та Еву, брата Гарі. Похорон відбувся 22 лютого 2010 р. на Mt. Olivet Cemetery в Carnegie, PA.

Вічна Йому пам'ять!

Секретар

АНТОН НАКОНЕЧНИЙ, член 277 Відд. УНС Т-ва св. Івана Хрестителя в Гартфорді. Помер 25 березня 2010 р. на 89 році життя. Нар. в 1921 р. в Україні. Членом УНС став в 1969 р. Залишив у глибокому смутку дружину Анну, пасербицю Люсі і родину в Україні. Похорон відбувся 30 березня 2010 р. на Українському цвинтарі св. Миколая в Glastonbury, CT.

Вічна Йому пам'ять!

Секретар

ПАВЛО ШЕВЧУК, член 13 Відд. УНС ім. Братства св. о. Миколая у Вотервліті, Н. Й. Помер 28 квітня 2010 р. на 86-му році життя. Нар. в 1924 р. в Україні. Залишив у глибокому смутку дружину Теодозію, дочку Діяну, сина Петра з дружиною Матильдою та родину в Америці, Польщі та Україні. Похорон відбувся 1 травня 2010 р. на цвинтарі св. о. Миколая у Вотервліті, Н. Й.

Вічна Йому пам'ять!

Секретар

МАРІЯ ФУТЕЙ, член 358 Відд. УНС Т-ва „Львів" у Клівленді. Померла на 91-му році життя. Нар. в 1919 р. в Україні. Членом УНС стала в 1979 р. Залишила в глибокому смутку сина Богдана Футея з дружиною Мирославою і внуків Андрія, Лідію, Дарію та правнуків. Похорон відбувся 8 березня 2010 р. на цвинтарі св. Андрія в Пармі, Огайо.

Вічна Її пам'ять!

Секретар

ДОРОГІ ЧИТАЧІ!

Висилаючи посмертні оголошення, просимо подавати числа своїх телефонів.

Оголошення можуть бути оплачені кредитовими картками:
VISA, MASTER CARD або AMERICAN EXPRESS

У ДРУГУ СУМНУ І НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У БОЖУ ВІЧНІСТЬ

нашого найдорожчого і ніколи незабутнього

МУЖА, БАТЬКА І ДІДУСЯ

СВ. П.

інж. ЄВГЕНА ІВАШКОВА

наукового дослідника,

ЗАУПОКІЙНА СВ. ЛІТУРГІЯ

буде відправлена в неділю, 25 липня 2009 р. у церкві св. Юра, при 7 вулиці в Ню-Йорку, о год. 10-ій ранку.

Пам’ять про Тебе незабутня.
Ти завжди був, є і вічно будеш з нами, в наших молитвах і серцях.

ВІЧНА ТОБІ ПАМ'ЯТЬ!

Про молитви за упокій душі Покійного ласкаво просить

дружина Євгенія Івашків з родиною.

Ділимося сумною вісткою, що 28 червня 2010 р. відійшов у вічність у Львові

СВ. П.

РОМАН СУШКО

нар. 22 квітня 1937 р., син Василя Сушка.

Репресований. Вивезений в Сибір.
Працював в автомобільно-транспортовому підприємстві.
Ініціятор встановлення меморіяльної дошки на місті загибелі у Львові, 14 січня 1944 р., полковника Романа Сушка. Племінник полковника Романа Сушка (1894-1944), полковника корпусу Січових Стрільців, співзасновника Української Військової Організації та ОУН, Організації Українських Націоналістів, Славного сина України.
Член Товариства Політв’язнів і репресованих.

У глибокому смутку залишив синів - Василя з родиною і Андрія.

Створений милосердний фонд допомоги синам Романа Сушка.
Свої пожертви просимо надсилати до: Self Reliance Federal Credit Union, 558 Summit Avenue, Jersey City, NJ 07306
„Roman Sushko V. – Memorial Fund“
Вічная Пам’ять!

У глибокому смутку повідомляємо, що 25 червня 2010 р. помер у Walnut Creek, CA в присутності родини, проживши 94 роки, найдорожчий ВІТЧИМ

СВ. П.

ВАСИЛЬ КЛИМУК

Залишились у глибокому смутку:

пасерб – ПЕТРО ВАСИЛЕВСЬКИЙ з дружиною ФЛОРОЮ
внуки – НІКОЛ
– МИХАЙЛО
– СТЕПАН

Вічна Йому пам’ять!

Глибоким жалем у наших серцях ділимося сумною вісткою, що 20 червня 2010 р. відійшов у вічність наш дорогий
МУЖ, БАТЬКО, ДІДУСЬ та БРАТ

СВ. П.

інж. ЛЕВКО МАЙСТРЕНКО

Залишились в глибокому смутку:

дружина – НІНА
доньки – УЛЯНА
– НАТАЛКА з мужем МАТВІЄМ
– ЛЕСЯ з мужем ТОМОМ
внуки – МАКСИМ, СОФІЯ і ГАЛИНА
сестра – ТАНЯ
брат – ВОЛОДИМИР РЕДЬКО
як також родина Дм. і Н. НАЛИВАЙКІВ
ближча і дальша родина в Німеччині, Україні і поза Україною.

Похорон відбувся в середу, 23 червня о год. 11 ранку в Українській православній церкві св. Андрія у С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Вічна Йому пам’ять!

Замість квітів, в пам’ять Покійного, пожертви можна складати на: УВАН, НТШ, Український Інститут Америки, „Bandura Assemble“, Український Музей в Ню-Йорку або на Українську православну церкву св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж. (Museum).

З великим сумом повідомляємо українську громаду, що 24 червня 2010 року на 75-му році життя відійшов у вічність видатний український історик,
Академік Національної академії наук України,
директор Інституту українознавства ім. І. Крип’якевича,
член багатьох наукових установ,
дійсний член Українського Історичного Товариства,
багатолітній член редакційної колегії журналу “Український Історик”, член Світової Дорадчої Ради Українського Історичного Товариства

СВ. П.

професор д-р ЯРОСЛАВ ІСАЄВИЧ

Висловлюємо щирі співчуття Родині та колегам Покійного. Разом з ними переживаємо важку втрату для української історичної науки і культури.

Вічна Йому пам’ять!

Президія Українського Історичного Товариства та редакційна колегія журналу “Український Історик”.